

KÓCSÁGTOLL

9435 Sarród, Rév-Kócsagvár Pf.: 4., Tel.: 99/537-620, 537-622 Fax: 99/537-621, fhnpitkarsag@fhnp.kvvm.hu • http://fhnp.nemzetipark.gov.hu
7142 Illmitz, Hauswiese, Tel.: 02175/3442, info@nationalpark-neusiedlersee-seewinkel.at • www.nationalpark-neusiedlersee-seewinkel.at

2011. TÉL

A kiadvány az „Ausztria–Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007–2013”
keretében megvalósuló FERTO-NEU-NAT projekt része

Húszéveses a Fertő–Hanság Nemzeti Park Feledhetetlen élményt jelent az itt élőknek és az ide látogatóknak egyaránt

A közelmúltban ünnepelték Sarródon a Fertő–Hanság Nemzeti Park magyar igazgatóságának húszéves fennállását. Magyar oldalon 1991-ben, Ausztriában két évvel később alakult meg, majd forrt össze ez a határon átívelő nemzeti park, mely feledhetetlen élményt jelent az itt élőknek és az ide látogatóknak egyaránt.

A Fertő és a Hany. A hajdani gyepű, lidércek lakta ingovány. Ez a táj Ausztria és Magyarország határán az első, amit a legtöbb nyugat felől hazánkba érkező vendég a földön vagy az égről megpillant. Itt, a két ország határán, az egykori hidegháborús frontvonal alkotta mezsgyén terül el közös nemzeti parkunk.

A határ csak az emberek világát választja szét, de a térség vízi és pusztai életközösségeinek láncolata minden tekintetben összefügg. Unokáink eme nemzeteket összekötő örökségének megőrzését csak a két nép közös munkájával érhetjük el. Ennek a természetvédelmi munkának a gyümölcseként

A határ csak az emberek világát választja szét, de a térség vízi és pusztai életközösségeinek láncolata minden tekintetben összefügg. A fészkelő gúlipánok a szikes tavak aktuális vízszintje szerint a Fertőzugban vagy Mekszikópusztán választanak maguknak költőhelyet és táplálkozóterületet

alakult meg magyar oldalon a Fertő–Hanság Nemzeti Park elődje Fertő-tavi Nemzeti Park néven 1991-ben. A 20. évfordulót a közelmúltban ünnepelték Sarródon.

Reischl Gábor, a Fertő–Hanság Nemzeti Park igazgatója a nemzeti park történetét dokumentáló fotókkal emlékezett a múltra. Előadását 1991-ből egy Károly-magaslati úti házról készült felvétellel kezdte, melyet a jelenlegi nemzeti park „szülőháza-ként” említett. Itt kezdődött meg az a természetvédelmi

munka, melynek 20 éve alatt bővült-gyarapodott a Fertő–Hanság Nemzeti Park. Ebből a szempontból az egyik legnagyobb esemény a Kócsagvár megépítése és átadása volt. A sarródiak az elmúlt évszázadokban még főként halászatból, nád- és gyékényfeldolgozásból éltek, a faluban rév működött. A térség lecsapolása következtében a Fertő is összezsugorodott, s így a sarródi kikötőre nem volt már szükség. Helyén ma Magyarország ötödik nemzeti parkjának központi épülete,

a Kócsagvár áll. Nevét a helyi madárvilág egyik jellemző képviselőjéről, a nagy kócsagról kapta. A magyarországi természetvédelem jelképeként is közismert faj az aktív védelmi munka eredményeként ismét nagy számban költ a Fertőn.

A képes beszámolóban helyet kapott a 2007-ben megnyitott fertőújlaki egykori laktanyaépület, ezt ma már oktatási-nevelési célokra hasznosítják. A nemzeti park ezen tevékenysége keretében idén 500 diák vehetett részt különböző természetvédelmi táborokban.

A Nyirkai-Hany ünnepélyes átadása, közös tanulmányutak, világörökségi rangra emelkedés pillanata, több kitüntetés, illetve a 2001-es tiszai árvízben történt önzetlen mentési munkálatok is megelevenedtek, ugyanúgy, mint a járműpark bővítése uniós forrásból. Ennek segítségével fejlesztette ugyanis a nemzeti park az egyetlen Lada Niváját több Land Rover terepjáróra. A természetvédelmi

őrszolgálat ugyanígy kapott modern csónakokat PHARE-forrásból.

A fokozottan védett légybangó a Szárhalm tiszásain nyílik

Az ünnepségen beszédet mondott dr. Kárpáti László is, aki 20 évig vezette a nemzeti parkot. Az egykori igazgató felelevenítette a múltat, beszédében hangsúlyozta a vidék szeretetét mint fő mozgatórugót. A nyugalmazott igazgató megemlítette

a természetvédelmi munka nehézségeit is.

– Nem mehetünk el szó nélkül a mellett a tájrombolás mellett, melyre a „vas és acél országa” korszakában került sor. Szikes legelők felszántásával okoztak komoly károkat, erre a korszakra tehető az is, hogy eltűnt a szürke marha a területről – fogalmazott az egykori igazgató. – Az élőhely-rekonstrukciós programok során megmentettünk és visszaalakítottunk számos területet, melyet – úgy gondolom – sikerként könnyelhetünk el. Ugyanígy komoly eredmény, hogy az olasz vadászok garázdálkodását sikerült visszaszorítani.

A legfontosabb feladatok
Magyar részről a legfontosabb feladat, hogy azokat a területeket, melyeket a korábbi mezőgazdasági használat tönkretett, kihasznált, átalakított, élőhely-rekonstrukciós program keretében visszaalakítsák.

Folytatás a 2. oldalon.

A Fertő nádasa a második legnagyobb Európában. Változatos, tagolt szerkezetű, gazdag élővilágnak ad otthont

Folytatás az 1. oldalról.

A lecsapolt tavak ismét tavak legyenek a Hanságban, mely egykor 53 ezer hektáros víz és láp volt, majd a XIX. század végére kiszáradt. Most ismét elárasztják kisebb részeit. Az egyik ilyen program keretében valósult meg a Nyirkai-Hany rekonstrukciója Bősárkány és Acsalag között, valamint folyamatban van egy másik Oslitól északra, ez utóbbi az Osl-Hany.

Másik fontos feladat, hogy a Fertő menti tájban környezetkímélő mezőgazdaság valósuljon meg,

Dr. Kárpáti László (balra) és Heiner József Halász az egyik utolsó fertői busával

tovább folyják az a természetkímélő területhasználat, ami a múlt század 30-as éveit jellemezte. Ezt alapvetően régi magyar háziállatok legeltetésével valósítják meg. A helyi szürkemarha-állomány

20 év alatt bővült-gyarapodott a Fertő–Hanság Nemzeti Park infrastruktúrája – az egyik legnagyobb esemény a Kócsagvár megépítése és átadása volt. Nevét a tó nádasában fészkelő nagy kócsagról kapta

számárányát tekintve ma már a harmadik legnagyobb az országban, a bivaly a második, de jelentős a park rackajuh-állománya is.

Amikor 1991-ben tájvédelmi körzetből nemzeti parkká vált a terület, a Fertő tó megnyitása az itt élők szemléletében is átalakulást tett szükségessé. Mivel az állattartás visszaszorult a 80-as évektől, a területkezelést, a kaszálást és legeltetést a nemzeti park folytatta tovább. Ugyanebben az időben a turisták is tömegesen kezdték látogatni a nemzeti parkot, ebből pedig mára a helyiek is profitálni kezdtek. Évente április közepétől szeptember közepéig több tízezeren keresik fel a Fertő vidékét.

Fontos célkitűzés volt, hogy a lakosság partnernek

tekintse a nemzeti parkot. Az itt élők ne csak indokolatlan szabályokat lássanak benne, hanem érezzék magukénak azt. Ez nem elhanyagolható részben a gyerekeken keresztül valósul meg. A nemzeti park erdei iskolákkal, nyári táborokkal járult hozzá, hogy az évek során sikerült egy,

a természet szeretetére és a környezet megóvására fogékony generációt nevelni.

Eltérő szabályozás, példaértékű együttműködés

Jóllehet a magyar igazgatóság tevékenysége főként Magyarország területéhez kötődik, a területkezelés, a turisztika,

az erdei iskolák, illetve rendezvények szervezése részben az osztrák munkatársakkal közös feladat. A két igazgató ezekben a kérdésekben rendszeresen egyeztet. Közös dolgozik a természetvédelmi őrszolgálat is. Ezt a munkát két alkalommal is kitüntette már az Europarc, az Európai Nemzeti Parkok

Szalagátvágás: 1994-ben szimbolikusan közös nemzeti parkká avatták a Fertőt, amelyet egyre több turista látogat meg

A NEMZETI PARK TÖRTÉNETE ÉVSZÁMOKBAN

- 1976 – Hansági Tájvédelmi Körzet
- 1977 – Fertő tó Tájvédelmi Körzet
- 1979 – Bioszféra-rezervátum
- 1989 – Fertő tó ramsari terület
- NEMZETI PARK:
- 1991 – Fertő-tavi Nemzeti Park
- 1994 – Fertő–Hanság Nemzeti Park
- 1994 – „Nemzetközi nemzeti park”
- 1999 – A Répce ártér területével bővült a nemzeti park
- 2001 – Világörökség rangot kapott a Fertő-táj
- 2006 – Nyirkai-Hany ramsari terület

Szövetsége. A két ország természetvédelmi szabályozásában jócskán akad eltérés. Ausztriában a természetvédelem és környezetvédelem például a tartományok feladatkörébe tartozik. Náluk a szövetségi parlament által ratifikált törvény, Magyarországon miniszteri rendelet hozta létre a nemzeti parkot. Míg Ausztriában a területet az Esterházy-alapítványtól és a mezőgazdasági termelőkötől bérlti a park, nálunk a magyar állam felvásárolta azokat, tehát a nemzeti park vagonkezelésében állnak.

Jó tudni

★ A nemzeti park igazgatóság működési területén található védett területek kronológia szerint:

1942 – Nagycenki Hársfator Természetvédelmi Terület	1987 – Szigetközi Tájv. K.
1963 – Pannonhalmi Arborétum Természetvédelmi Terület	1992 – Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet
1977 – Soproni Tájvédelmi Körzet	2006 – Liget-patak Menti Természetvédelmi Terület
1978 – Soproni Botanikus Kert Természetvédelmi Terület	– Ikva-patak Menti Természetvéd. Ter.
	– Bécsi-domb Természetvédelmi Terület

Kedves Olvasók!
Önök a Fertő–Hanság Nemzeti Park és a Nationalpark Neusiedler See – Seewinkel közös kiadványát tartják kezükben, mely immár harmadik alkalommal jelenik meg. Az újság Ausztriában a Geschnatter, Magyarországon a Kócsagtoll nevet kapta.

Kiadványunk ez évi száma két fontos dátumhoz is kötődik: fennállásának húszéves évfordulóját ünnepelte idén a Fertő–Hanság Nemzeti Park igazgatósága,

Házunk táján...

valamint tíz éve annak, hogy az UNESCO a Fertő-tájat világörökségnek ismerte el. Mindkét tény olyan jelentőségű, ami alapvetően meghatározza az itt élők életét: táj és ember harmonikusan összefonódott ebben a páratlan természeti környezetben.

A lap készítői a két nagy jelentőségű eseményen túl továbbra is szeretnék a Fertő-táj értékeit, szépségeit bemutatni és bepillantást adni az osztrák és magyar területeken folyó természetvédelmi munkába. A helyi lakosságot

arról is szeretnék tájékoztatni, milyen ökoturisztikai és régiófejlesztési programok

Fotó: Reisinger Anikó

zajlanak a térségben. Természetesen a nemzeti parki programok sem maradnak

Közös munka, közös újság

ki a lapból, hiszen ezek a rendezvények csak akkor lehetnek sikeresek, ha az itt élők érdeklődését is felkeltik.

A közös természetvédelmi munka bemutatása is fontos, a Fertő–Hanság Nemzeti Park/Neusiedler See – Seewinkel közös nemzeti park világszerte elismert példája a határon átnyúló együttműködésnek a hosszú távú védelem és a fenntartható fejlődés tekintetében. A lap készítői bízunk benne, hogy a hiteles tájékoztatással maguk

is hozzájárulnak az itt élők boldogulásához.

Az újság a „Fertő–Hanság/Neusiedler See – Seewinkel együttműködés a természetért” címmel a Határon Átnyúló Együttműködés Österreich – Magyarország program támogatásával valósul meg. 60 ezer példányban jelenik meg, és a határon átnyúló nemzeti park szomszédságában lévő települések postai tájékoztatóba kerül Soprontól Lébényig, Neusiedertől Pomogyig bezárólag.

A húsz év legfontosabb eredményei

Ambrus András

a természetvédelmi és ökológiai osztály szakreferense

Szakterületem a vizes élőhelyekre, azokon belül a gerinctelenekre, főként a lepkékre, szitakötőkre, valamint védett halakra fókuszál. Kis kiterjedésű élőhelyekről beszélhetünk, melyek vizek, valamint láp- és mocsárrétek. Elmondható, hogy az elmúlt években nagyobb hangsúlyt kapott egy újfajta, ökológiai alapokon nyugvó élőhelykezelési gyakorlat és ezzel kapcsolatos monitorozási rendszer, melyben a szakemberek mellett önkéntesek, főként magyar és külföldi diákok is közreműködnek. Jelentős eredmény kötődik a hangyaboglárka, lápi póc,

réti csík, ritka hegyi szitakötő, valamint az ezüstsávú szénalepke fajokhoz. Utóbbi esetben 70 év után tavalyelőtt a Hanságban ismét egy jelentősebb populációra bukkanunk, mely az ország második ismert, természetes populációja. Ez azért is fontos, mert ez a faj fokozottan védett, közösségi jelentőségű és lápterületekhez kötődő speciális élőhelyigénye van.

Fersch Attila

igazgatóhelyettes

Korábbi környezeti nevelői munkám legfontosabb sikerének a Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság környezeti nevelési-erdei iskolai rendszerének megalapozását és sikerre vitelét gondolom. Igazgatóhelyettesként pedig azt, hogy a helyi és környékbeli önkormányzatokkal, valamint más szervezetekkel a jó kapcsolatrendszer tovább segíthettem közös projektek megvalósításával, bízva abban, hogy mindez hozzájárul az itt élő lakosság életének jobbításához is.

Fülöp Tibor

Fertő–Hanság Nemzeti Park tóközi örkerület-vezetője

A Hansági Tájvédelmi Körzet vezetőjeként kezdtem az elmúlt húsz évet. 1994-től a Hanság is a nemzeti park részévé vált, ahol területi felügyelőként folytattam munkámat. Szakterületemnek elsősorban a természetvédelmet mint tágabb fogalmkörrel tekintem, ezen belül a növény- és állatvilág, az életközösségek védelmét, természetvédelmi szemléletformálást. Jelentős eredménynek tartom a tájegységre jellemző területek, élőhelyek védetté nyilvánítását, a már védett területek bővítését a Hanságban és a Töközben; így a Lébény környéki kiszáradó láprétek, a lébényi tölgyerdő, a dombosházi égeresek, a dél-hansági Hosszú-domb, a Nyirkai-Hany térsége, a kónyi tó, a dőri, maglócai rétek, a barbacsitó, a Fehér-tó bővítése, a györsövényházi területek. Mindezek megteremtették az alapját a Hanságra jellemző növény- és állatvilág fennmaradásának, élőhely-rekonstrukciók kialakításának. Ennek eredményeként a már korábban eltűnt fajok települtek vissza (pl. réti sas, bakcsó), az itt lévő fajok egyedszáma emelkedett (pl. nagy kócsag) és új fajok jelentek meg. Fontos eredmény a rákosi vipera megóvása. A területek természetvédelmi szempontú kezelését is jelentős eredménynek tartom. A fehér-tói madárvárta kialakításával a több évtizede működő ornitológiai és természetvédelmi kutatótáborban fiatalok és idősebbek százai vettek részt a botanikai és zoológiai megfigyelésekben, madárgyűrűzésekben, természetismereti kirándulásokban. Az egykori résztvevők nagy része elkötelezett természetvédő lett, vagy egyéb tevékenységeik során mértékadóként ott van a természet.

Goda István

a természetvédelmi oktatási és ökoturisztikai osztály vezetője

A nemzeti park megalakulását követő első években az itt dolgozó szakemberek fektették le az alapjait annak a

tevékenységnek, amelynek nyomán létrejöhettek egy külön osztály az igazgatóságon belül, amely az itt folyó turisztikai és oktatási tevékenységet végzi, illetve koordinálja. A természetvédelmi oktatás és turizmus területén az elmúlt időszakban elért eredményeket tekintve, szinte csak címszavakban összefoglalva az alábbi dolgokat említeném:

A sarródi kócsagvári központunk mellett 2007-ben új látogatóközpontot indítottunk be Fertőújlakon, ahol az információs szolgáltatás mellett kiállításokat, szálláshelyet üzemeltetünk és az osztály irodái is itt kaptak helyet. Sikeres és kérésre programkínálatot alakítottunk ki, amely nyomtatott formában is elérhető az érdeklődő látogatók számára. Jó kapcsolatok épültek ki a térség turizmusát szervezőkkel, valamint a turizmusban érdekelt szolgáltatókkal csakúgy, mint a határ túlsó oldalán tevékenykedő osztrák kollégáinkkal. Tanösvényeket hoztunk létre, kilátótornyokat építettünk, turisztikai tájékoztató táblákat

helyeztünk ki, mindezt a területeink jobb bemutatottsága érdekében. Pályázatok segítségével régi kiállítóhelyek újultak/újulnak meg.

A fertőújlaki Csapody Istvánról elnevezett központban a környezeti nevelés is új bázishellyel gazdagodott. Sikeres környezeti nevelési, erdei óvodai és iskolai programokat dolgoztunk ki, ennek eredményeként 2008 óta minősített erdei iskolai szolgáltatásokkal várjuk az érdeklődőket. Közel 70 együttműködő oktatási intézménnyel ápolunk jó kapcsolatokat.

Számos kiadvány jelent meg az elmúlt időszakban, amelyek az oktatási programok során jelentenek segítséget a diákoknak és a pedagógusoknak, illetve a turisztikai kiadványaink a túrázóknak. Szolgáltatásainkat fejlett eszközpark, kerékpárok, kenek, távcsövek, mikroszkópok stb. teszik ma már teljessé.

Mogyorósi Sándor

természetvédelmi területi felügyelő

Több számomra fontos eredmény született, az egyik legfontosabb, hogy a Fertő tó területén megszűnt az olasz vendégvadászok által végzett madármészárlás. A Fertő területén a vadászati jogot másodmagával az FHNP igazgatósága gyakorolja. Ezenkívül a halászat jogának átvétele is megtörtént a Fertőn. A kínálkozó jogszabályi

háttérrel kihasználva a Fertő mentén szinte az összes gyepterületet sikerült az FHNP igazgatóság vagyongazdálkodásába venni. Kiemelendő még a hatékony kétéltű- és hüllővédelmi rendszer, melyet a Fertőboz–Hidegség közötti közút mentén építettünk ki. Fontos továbbá a működéséhez és az oktatási tevékenységhez szükséges infrastruktúra kiépítése, illetve a hatékony, megfelelő műszaki felszereltséggel ellátott természetvédelmi őrszolgálat kialakítása.

Pellinger Attila

a természetmegőrzési és ökológiai osztály vezetője

Úgy gondolom, szakterületemen a vizes élőhely-rekonstrukció kialakítása volt az egyik kimagaslóan jelentős eredmény. Ezeket a területeken ugyanis nem csupán a veszélyeztetett állományok fenntartását végezzük, hanem sikerült visszanyerni olyan természet-

szerű élőhelyeket, amelyeket korábban már elveszítettünk gondoltunk. Ezek veszélyeztetett állatok, madarak, halak, rovarok, illetve növények állományai számára biztosítják a fennmaradást. Ezt mindenképpen sikerként könyvelhetjük el.

TARTALOM

Húszéves a Fertő–Hanság Nemzeti Park	1
Élményt jelent az itt élőknek és az idelátogatóknak egyaránt	
Házunk táján	2
A húsz év legfontosabb eredményei	3
Árpád-kori csatornarendszerek a Tököz–Hanság vidékén	4
A kutatások eredményeként az egész tájegységet lefedő árokrendszer bontakozott ki	
Esterházy-kastély: Helyreállítják a legendás kertrészeket és a Pálmajort is	4
Fejlesztések a nemzeti parkban	5
A támogatásoknak köszönhetően tovább szélesedik a kínálat	
A csikk veszélyes hulladék!	5
Újszerű és példamutató állatvédelem Burgenlandban	5
Lovas turizmus a Fertő partján	6
Osztrák oldal – rendben tartott utak, számos kiegészítő szolgáltatás	
A magyar oldalon is túraútvonalat jelölnek ki	6
Számos információ GPS-re is letölthető lesz	
A vadgazdálkodás a természetvédelmi kezelés része	7
Visszaszorul a róka, ahol megjelenik a sakál	
Új élősködő a hazai faunában: az öttagú galandféreg	7
Nagyok a különbségek a két ország kerékpárútjai között	8
Az osztrákok a balesetveszély miatt már lebeszéltek a turistákat a magyar oldalról	
Túrázás és kerékpározás a Rozália (Rosalia) környékén	8
Negyvenéves a Fertő tavi biológiai állomás (1971–2011)	8
Burgenland Természet- és Környezetvédelmi Kompetenciaközpontja megünnepelte az évfordulót	
A mekszikópusztai elárasztások 20 éve	9
A haza és a természet szeretete – báró Solymosy László	9
A Dunántúl faunájának egyik legkiválóbb kutatója volt	
GeNeSee: A Fertő tó – Hansági-főcsatorna rendszer új geodéziai felmérése	10
Védett halak a régióban – lápi póc, réti csík, vágó csík	10
Halászat, haltelepítés a nemzeti park vizeiben	11
Hal a tóból egyenesen az üzletbe	11
Tízéves a Fertő-táj világörökség	13
Az új ökoturisztikai programok évada	14
A tél is tartogat egy lelkes túrázó számára érdekes programokat	
Állandó programok a Fertő-parton	14
Fertő-táj szépsége: Művészeket meghihető környezet	15
Osztrák–magyar kétoldalú programok	15
Reischl Gábor: Fontos feladat az oktatás és az ökoturizmus	16
Pályázati forrásokból fejlesztik a nemzeti parkot	
Erdei iskola és nyári táborok a védett területeken	16

IMPRESSZUM

KIADJA: a Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság (9435 Sarród, Rév-Kócsagvár) és a Nationalpark Neusiedler See – Seewinkel (A-7142 Illmitz). **MEGJELENIK:** évente egy alkalommal. **NYOMDA:** Styria, 8011 Graz. **SZERKESZTŐSÉG:** Lapcom Kft., Sopron.

A kiadvány az „Ausztria – Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program” keretében megvalósuló FERTO-NEU-NAT projekt része.

Árpád-kori csatornarendszerek a Tóköz–Hanság vidékén

A kutatások eredményeként az egész tájegységet lefedő árokrendszer bontakozott ki

Az 1990-es években a hansági-tóközi területeken végzett régészeti terepi vizsgálatok során sajátos szerkezetű, pusztulófélben lévő árkokra figyelt fel Takács Károly régész, történész. Az árkok feltűnő jellegzetessége volt, hogy kettős, illetve három egymással párhuzamos mederből álltak és a kitermelt föld jól láthatóan a medrek közé volt hányva. Az objektumok a pusztulás eltérő szintjeit mutatták, általában csak rövid, látzólag össze nem függő szakaszokat lehetett belőlük megfigyelni.

Az egyes árokreszletek térképre vetítésével és a medrek régészeti feltáráásával nyilvánvalóvá vált, hogy egy eredetileg összefüggő árokhálózat megmaradt részéről van szó. A kutatások eredményeként

Az árokhálózat feltáráásával és vizsgálatával az Árpád-korból származó összefüggő csatornarendszer bontakozott ki a Hanság–Tóközben.

az egész tájegységet lefedő árokrendszer bontakozott ki.

– A mesterséges medrek betöltődött anyagát természetudományos vizsgálatoknak vetettük alá, valamint egzakt kormeghatározásuk is megtörtént – mondta el Takács Károly. – A medrek üledékmintáin végzett radio-karbon elemzések alapján a csatornákat a X–XI. században ásták ki, és pusztulásuk a középkor késői szakaszára tehető. Az objektumok régészeti kutatása és geodéziai felmérése eredményeként viszonylag pontos képet kaptunk belső szerkezeti felépítésükről és funkciójukról. A szondázó ásatások igazolták

a felszíni megfigyeléseket: a feltárt árkok eddig kivétel nélkül két, illetve három mederből álltak, a medrek között földtöltéssel. Bizonyossá vált, ami egyébként már kezdetben is sejthető volt, hogy ezeket a kettős-hármas szerkezetű árkokat vízvezetési céllal hozták létre, tehát csatornarendszerekről van szó. Olyan kettős működésű vízügyi rendszer körvonalai rajzolódnak ki, amely egyszerre szolgált a vizek elvezetésére, lecsapolására és a folyók (Rába, Rábca) vizének hasznosítására: öntözésre és halastavak táplálására.

A kettős, hármas szerkezetű Árpád-kori csatornák szélessége 2–3 méter-től 25–30 méterig terjed, mélységük 0,5 méter és 4 méter között ingadozik. A hármas szerkezetű csatornák esetében a három meder mérete és alakja minden esetben különbözik: általában a középső meder szélesebb és mélyebb a két szélsőnél.

Fontos megjegyezni,

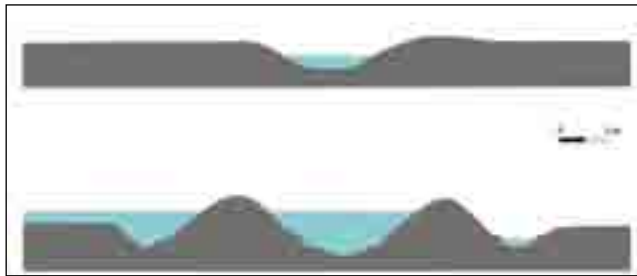
Fehér-tó határa, 2009. A fehér nyilak jelölik az egykori csatornák maradványait

hogy az Árpád-kori oklevelek határleírásai számos tavat, halastavat említenek a Tóközben. A határleírások rekonstrukciója során tizenkét Árpád-kori halastó helyét sikerült meghatározni. A halastavak mind-egyike jellegzetes felszíni képződménnyel azonos: magasabb felszínnel, homokvonalatokkal körülvárt, mintegy 10–150 hektár nagyságú mélyedésekről van szó. Ezek a felszíni formációk az egész területen mindenütt megtalálhatók, ennél fogva ha az említett tizenkét mélyedés helyén halastó volt az

Árpád-korban, akkor feltételezhető, hogy a többi hasonló felszíni jelenség is tóként funkcionált. Ilyen módon arra következtethetünk, hogy a Tóközben közel száz halastó létezett az Árpád-korban. A kettős szerkezetű csatornák funkciója ehhez hasonlóan a hármasok középső medréről kapott víz szétterítése, lecsapoláskor pedig ugyanide (a töltésezett medrekbe) való visszajuttatása volt. A két meder közötti töltés sajátos hidrológiai szerepet töltött be: lehetővé tette a kettős csatornák által közrezárt terület-egységek egymástól független

elárasztását és lecsapolását. A körülzárt mezők egyaránt lehettek öntözött rétek, legelők vagy halastavak elkülönített részei.

Az egykori csatornahálózat sűrűségét jól mutatja, hogy az intenzívebben kutatott területeken többször (nem ritkán tízszer-hússzor) annyi csatorna került elő a föld alól, mint amennyi ma ugyanott működik. A vizsgált csatornarendszerek eddigi kutatásaink alapján a késő középkorban indultak pusztulásnak és az újkorra lényegében teljesen felszámolódtak.

Fenti kép: mai belvízcsatorna metszete, lent: ugyanezen csatorna Árpád-kori elődjének rekonstruált metszete

Esterházy-kastély:

Helyreállítják a legendás kertrészeket és a Pálmajort is

Kétszázmillió forintos kiegészítő pályázatot nyert a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága a fertődi Esterházy-kastélyhoz tartozó, a műemléktől nyugatra fekvő legendás kertrészek rekonstrukciójára.

Mindez kapcsolódik az Esterháza-nagyprojekt összesen 3,6 milliárd forintos beruházásához.

– A projekt célja a „magyar Versailles” három fontos parkrészenek – a rózsakertnek, az angolkertnek és az északi park nyugati területének – a felújítása – részletezte dr. Varga Kálmán, a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága igazgatója. – Valamennyi a kastélyegyüttes második fénykora idején, a XX. század első évtizedében keletkezett, Esterházy IV. Miklós herceg és felesége, Cziráky Margit grófnő megbízásából. Az 1908-ban épült rózsakertben a helyreállítás révén ismét húszezer

A kastély díszudvarán a tiszafák igen terjedelmessé váltak. Újakat telepítettek a helyükre. Az elsőt XIII. Esterházy Antal herceg ültette el. E tiszafa akár több száz évig is élhet

rózsató pompázhat. A formailag pontos rekonstrukció keretében magyar rózsafajták minden másnál teljesebb gyűjteménye kap itt helyet, amely génbank szerepét is betölti majd. Itt kap helyet Márk Gergely nemzetközileg elismert rózsanesemítőnk több mint 700 saját nemesítésű rózsafajtája. A rendkívüli látvány- és illatélményt ígérő rózsakertben megújul a 220 méter hosszú, futórózsákkal befuttatott, kereszt

alakú lugas, közepén a pagodaszerű pavilonnal.

A projekt fontos része az angolkert (1906) helyreállítása, amelyet Anton Umlauf császári és királyi kertészeti igazgató tervezett, úgy, hogy sétányai és a feltárolt látványok a legkülönlegesebb növényekre (mamutfenyő, páfrányfenyő, paratölgy, vérbükkök stb.) irányultak. Több kilométer sétány újul meg, a kúpusztult fákat és cserjéket pótolják.

A katedrálisra emlékeztető, összeboltozódó ágú krími hársfasor végén Fertőszéplak temploma jelenik meg.

Végül megújul az északi park patakparti területe is (1909), amelynek az elmúlt évtizedekben dzsungelszerűen elvadult állományából kibontják az évszázados platánokat és mocsári ciprusokat, és több ezer elpusztult cserjét pótolnak.

– Idén elkészültek a tervek és beszereztük a szükséges

engedélyeket. A kivitelezés kezdete 2012 tavaszán várható – mondta dr. Varga Kálmán, aki kifejtette: tervezi még a Lés-erdő bekerítését és egyes elemeinek helyreállítását, a kastélyparkkal való közös hasznosításának kialakítását. A Műemlékek Nemzeti Gondnoksága és az Esterházy Kastély Kápolna Alapítvány nagyszabású terve az Esterházy-kastély korszerű gyermekmúzeumának és múzeumpedagógiai műhelykomplexumának kialakítása. A program az óvodás, az általános iskolás és a középiskolás korosztályhoz tartozó gyermekek művészeti, történelmi ismereteit és kreativitását fejlesztő foglalkozások számára nyújt temploma jelenik meg.

családokat, fiatal korosztályokat szolgálja, ezért együttműködik a környék családsegítő szervezeteivel, óvodáival és iskoláival, valamint a hátrányos és fogyatékos gyermekek javára dolgozó civil szervezetekkel. Ebbe a projektbe illeszkedik a Pálmajor rekonstrukciója. A kastély déli parkjának keleti szélén egykor volt kis „paradicsom”, amely 1900 körül a hercegi gyermekek természetszeretetre és gazdálkodási nevelésére szolgált. A növényállomány változatos, egzotikában gazdag volt, de hazai fajtákat sem nélkülözött. Telepítettek ide platánfákat, japán akácokat, vadgesztenyét, ostorfákat, fekete- és duglászfenyőket, vérbükköket, valamint szilfákat. A fejlesztés célja a hercegi gyermekek egykori majorságának hiteles visszaidézése, újraalkotása a jelenkori ifjúság számára. A gyermekek egykori játszótérjének újjáépítését és az állatsimogató kialakítását célzó rekonstrukció révén a szabadterei játék, a természetvédelmi és környezeti nevelés kap itt hangsúlyt.

Fejlesztések a nemzeti parkban

A támogatásoknak köszönhetően tovább szélesedik a kínálat

FOLYAMATOSAN FEJLŐDIK A NEMZETI PARK: a fejlesztésekkel az évek során újabb élőhelyek rekonstrukciója valósul meg, bemutatókat, kiállításokat rendeznek, korszerűsítik az infrastruktúrát, nagy területeken folyik a természetvédelmi kezelés, és a jövő környezetkímélő lehetőségeit is firkészik már. Nem csak óvják értékeinket, adnak is belőle, hogy együtt gazdagodjunk! Az elmúlt esztendő számos olyan projektet hozott a Fertő–Hanság Nemzeti Park életébe, ami meghatározza a közeli és távoli jövőt. Főleg uniós források felhasználásával valósultak meg a fejlesztések, köztük egészen nagy-szabásúak is. Fersch Attilával, a park igazgatóhelyettesével vettük sorra őket.

Kerékpárosoknak és állatszeretőknél

A Nyugat-dunántúli Operatív Programon belül tavasszal fejeződik be a jelentős előrelépést eredményező projekt. A komplex ökoturisztikai fejlesztés 434 milliós uniós támogatással és a tagok tizenöt százalékos önrészeivel, több mint 511 millió forintból, tizenhárom önkormányzattal – Kapuvár–Beled kistérség tizenkét önkormányzatával és Sarród településsel – közösen, a Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság konzorciumi vezetésével valósul meg. Közel négy kilométeres kerékpárút épül Fertőújfalaktól az osztrák-magyar államhatárig közvetlen becsatlakozással a meglévő ausztriai kerékpárúthálózatba. Kapuváron – a kerékpáros centrum közelében – belterületi kerékpárút épült. Térképet is kiadtak a biciklisek számára Sopron–Fertőd, valamint a Kapuvár–Beled kistérség területére komplex túraajánlatokkal. Elkészült egy kerékpáros turisztikai GPS-rendszer is, ami a kerékpárosok

Egymilliárdos beruházás: Tervezési stádiumban van a Fertő tó vízminőségének és nádasainak rehabilitációját megcélzó projekt. Várhatóan 2012 őszén kezdődhetnek a kivitelezési munkák

A brennbergi régi bányavágot – itt telelő, illetve itt élő denevérek kedvelt szálláshelyét – sikerült megmenteni

száma épült, illetve használható összes utat tartalmazza, a szálláslehetőségekkel és a látóvalokkal együtt. A programot folyamatosan bővítik, s már le is tölthető a nemzeti park honlapjáról (www.ferto-hansag.hu). A két keréken közlekedők számára pihenőhelyeket is kialakítanak a Kapuvár–Beled kistérség településeiben, információs táblákat helyeznek ki és különböző attraktív fejlesztésekkel igyekeznek az itt élők, valamint

a látogatók kedvében járni. Ezek egyike például a ciráki királykáporna felújítása.

A projekt része a természetvédelmi bemutatómajorság

is lehet simogatni majd. Számos interaktív bemutató, kiállítás, gyerekjátsszótér színesíti majd az idegenforgalmi attrakciót, ami a tervek szerint május-júniusban már fogadja is a vendégeket. A bemutatómajorságban a régi magyar baromfiaktól a jellegzetes mangalicán keresztül a bivalyig lesznek megtekinthetőek az állatok, és itt lesz a kerékpáros és lovas kocsis nemzeti parki ökoturisztikai programok egyik kiindulási pontja is. A majorba évi 30–50 ezer látogatót várnak majd.

Denevérek és békák védelmében

KEOP-programból valósult meg a brennbergi denevér-élőhely biztosítása. A régi bányavágot állékonysága leromlott, több helyen be is omlott. Az itt telelő denevérek kedvelt szálláshelyét a projekt keretén belül sikerült megmenteni, illetve hosszú távra biztosítani. Több forrásfoglalás is történt a Soproni Tájvédelmi Körzetben, valamint a Fertő-parton vonuló kételtűek

közúton történő átkelését megoldó terelő alagútrendszer is tovább bővült Fertőboz és Hidegség között. Ez már mintegy három kilométeren akadályozza meg, hogy a telelőhelyük és szaporodóhelyük között vándorló békák a járművek kerekei alatt pusztuljanak el tömegesen.

A kételtű vonuló állatok átkelésének Fertő-parti alagútrendszere is tovább bővült Fertőboz és Hidegség között

Ugyancsak e projekt keretében, Oslói térségében közel négyszáz hektárnyi területen állították vissza az egykori hansági vízviszonyokat egy vízeselőhely-rekonstrukciós beavatkozás eredményeként.

Magyar–szlovák határon átnyúló együttműködési program

A Magyarország–Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében Öntésmajor múzeumi épülete menekült meg az összeomlástól. A felújított épületben a tervek szerint a 2012. évi madarak és fák napján nyílik meg a Hanság élővilágát bemutató szintén felújított és egyúttal bővített új kiállítás.

Elkészült a Szigetköz–Csallóköz–Hanság turisztikai térképe vízi és kerékpárutakkal, látóvalokkal.

Egymilliárd forintos program a kiváló a vízminőségért

Nagyszabású KEOP-program megvalósítása van tervezési stádiumban a Fertő tó vízminőségének javítására és a nádasok ökológiai rehabilitációjára.

Az Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatósággal közösen már készülnek a beavatkozási tervek. Ezek elkészülte után, várhatóan 2012 őszén kezdődhetnek azok a kivitelezési munkák, amelyek eredményeként a Fertő

kiterjedt nádasába a friss tóvíz beáramlását sikerül majd biztosítani, ezzel az öntisztulást elősegíteni. A feladatra mintegy egymilliárd forint áll a projekt rendelkezésére.

A csikk veszélyes hulladék!

TUDTA ÖN, hogy egyetlen csikk akár 4.000 káros anyagot is tartalmaz? És hogy egyetlen csikk akár 60 liter talajvizet is beszennyezhet?

A csikkok környezet-szennyező hatását jelentősen alábecsülik

Hozzá tartoznak a mindennapokhoz. Kicsik, de veszélyesek a környezetre: évente mintegy 4,5 milliárd (4.500.000.000!) csikk dobódik el az utcán, a fürdőbe, a vízbe. Szennyezik a talajvizet és így károsítják a növényeket

és azok növekedését. A legkisebb, de világszerte a leginkább elterjedt veszélyes hulladékról van szó: a csikkokról. A szűrő fő alkotóeleme a cellulóz-acetát, ami egy nehezen, csak évek alatt lebomló műanyag. Ez nemcsak az emberi szervezetet, hanem a környezetet is károsítja.

Szinte nincs olyan hely a Földön, amely ne lenne csikkokkal szennyezett. Ezek a „dohányos maradványok” befolyásolják az emberek, állatok és növények életét, és az állatok a táplálkozásuk

során veszik magukhoz földön és vízben egyaránt. Találtak már csikkot halak, teknősök és madarak gyomrában.

Csaknem 15 évig tart, míg teljesen lebomlanak, tengerbiológusok szerint pedig akár több száz évig.

2011. november 17-től csak olyan csökkentett gyúlékonyságú cigaretta hozható forgalomba a 27 EU-tagországban, amelyek megfelelnek az EU biztonsági előírásainak. A maguktól kialakuló cigaretták útján kívánják megelőzni a lakás- és erdőtüzeket.

Újszerű és példamutató állatvédelem Burgenlandban

A Kismarton (Eisenstadt) és Cinfalva (Siegendorf) között épülő Sonnenhof állatmenhely 2010. októberi bokrétáünnepségével Burgenland nagy lépést tett fontos állatvédő projektje megvalósításában. Az új állatmenhely nemcsak az elhagyott és elűzött állatok megőrzését és elhelyezését szolgálja majd, hanem új, innovatív megoldást is kínál. A létesítmény az osztrák állatvédelem kompetenciaközpontja lesz – az

elhelyezés és szakszerű gondozás mellett a házban a tervek szerint az állatok szakorvosi kezelést is kapnak, és a lehető legrövidebb idő alatt új gazdára találhatnak.

„Ez a mindenki számára elérhető, nyitott menhely a fentiek mellett az érdeklődők számára ismereteket is közvetít a korszerű állattartásról” – jelentette ki Andreas Liegenfeld tartományi tanácsos. A fontos teendők között szerepel a tudomány és

az iskolák közötti kapcsolattartás, valamint az állatokkal való helyes bánásmód megismertetése. A 30.000 m²-es telken 2275 m² alapterületű építmény létesült, amelyben 1850 m² hasznos alapterületen maximálisan 70 kutya, 100 macska és különböző kiskisállatok helyezhetőek el. A beruházás teljes költsége 3,8 millió euró. A Sonnenhof a tervek szerint 2012 kora nyarára készül el és nyílik meg. <http://www.sonnentiere.at>

Lovas turizmus a Fertő partján

Osztrák oldal – rendben tartott utak, számos kiegészítő szolgáltatás

Osztrák oldalon fejlett a lovas turizmus (is) a Fertő partján, a tó és környéke közkedvelt útvonala a lovasoknak. Rendben tartott utak és számos kiegészítő szolgáltatás garantálják a biztonságot és a kényelmet. Egy hiányossága volt a túráknak: nem lehetett körbelovagolni a tavat...

– Az osztrákok kezdeményezték, hogy magyar oldalon is legyen egy kijelölt túraútvonal, amit a lovasok is használhatnak, s amire mi is kiépíthetjük a kapcsolódó szolgáltatásokat – mondja Páliné Keller Csilla, a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat elnökségi tagja, a térségi Leader-munkaszervezet jelenleg „babázó” vezetője, aki szakértő a vidékfejlesztésben, ugyanakkor aktív lovas is.

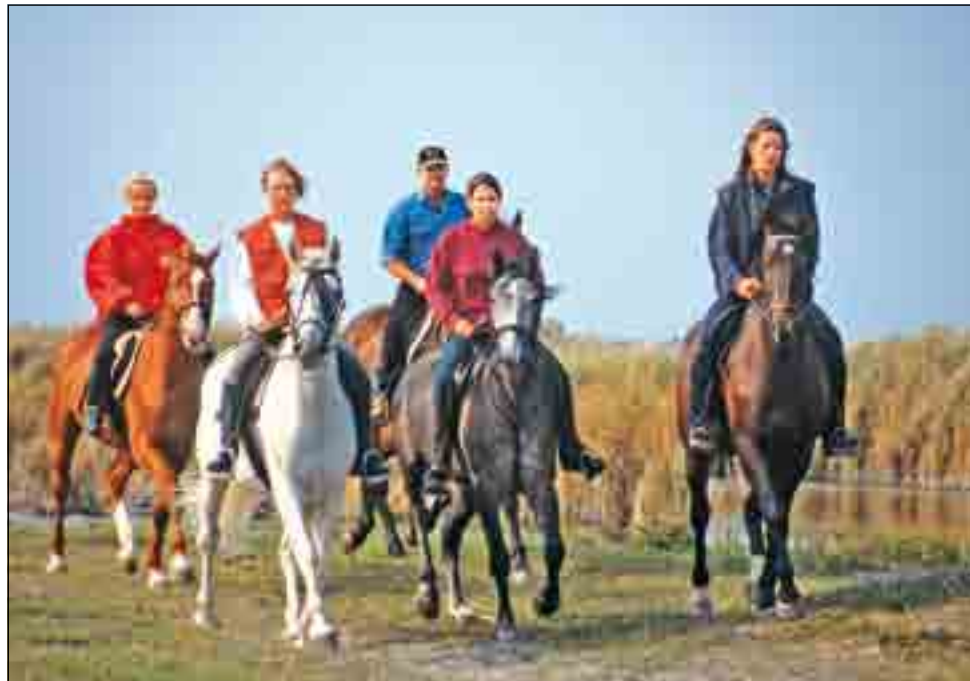
– Nem mondtunk nemet

Hamarosan kijelölt túraútvonalon ügethetnek körbe a lovasok a Fertő partján, az osztrák hálózatot kiegészítve már magyar oldalon is.

a kezdeményezésre. A nemzeti parkkal és a Soproni borvidékkel együttműködve az Alpokalja–Ikva-Mente Leader Egyesület erre a kérésre elkészítette, valamint biztosította az önerőjét a „Naturama Túraútvonalak” című fejlesztési programhoz. A Naturama egy hét Leader-csoportot tömörítő, nemzeti parki, naturparkterületeken működő akciócsoportok szakmai szövetsége. A program regionális forrásból hatmillió forint támogatást nyert arra, hogy túraútvonalakat térképezzen fel, rendszerezze őket, egy közös honlapon elérhetővé tegye, GPS-koordinátákkal, térképekkel, útleírásokkal,

nyomtatott kiadványokkal, valamint a feltérképezett útvonalak közül legalább ötven kilométeres nyomvonalat ki is táblázzon.

– A megvalósításban számos neves szakértővel dolgozunk együtt: a feltérképezésben dr. Puskás Lajos okleveles tájépítész, a kitáblázásban Elek Antal, az Írott-kő térsége hasonló fejlesztési programjának vezetője, a GPS-koordináták és térképek készítésében Érdi Gábor Balatonparti „túrafanatikus”, az egyes útvonalak mentén a közösségi videózás módszertana segítségével készülő kisfilmeket dr. Nemes Gusztáv nemzetközi Leader-kutató, egyetemi tanár segíti.

Fotó: Bugenland Turizmus

Az osztrákok kezdeményezték, hogy magyar oldalon is legyen egy kijelölt túraútvonal, amit a lovasok is használhatnak

– A program már egy éve indult, a továbbfejlesztésre egy második programot fejlesztettünk, és

Leader-pályázatként be is nyújtottuk. A döntésről jövő tavasszal értesülünk. A program tehát nem áll

meg, osztrák, olasz mintákat követve folytatódik! A mi lelkesedésünk sem hagy alább – teszi hozzá a szakember.

A magyar oldalon is túraútvonalat jelölnek ki

Számos információ GPS-re is letölthető lesz

Több ponton kapcsolódik a programhoz a Nyugat-magyarországi Egyetem is. Dr. Puskás Lajos, az Erdővagyon-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézet okleveles tájépítész mérnöke – aki turisztikai kutatásokat is végez – elmondta, az együttműködés egyik része, hogy hallgatóik aktívan részt

vesznek a védett területen folyó munkában. Ha kell, békákat mentenek, madarakat gyűrűznek, részt vesznek kutatásokban és felmérésekben. Rendkívül népszerűek a nemzeti park munkatársai által tartott úgynevezett esti egyetemi előadások is. De ennél sokkal szélesebb körben is folyik közös munka.

Összefogás az egyetem, a Leader-egyesület és a nemzeti park között volt, van és lesz! Ennek egyik fontos dátuma volt például 2010. március 18., amikor Sarródon kerekasztal-beszélgetésre ültek össze a tájvédelmi körzet turisztikai szakemberei és az érintettek. A közös értekezleten a sporttevékenységek

ösztönzése és lehetősége is szóba került. Milyen sportot lehet egyáltalán űzni egy nemzeti park területén?

Az egyeztetésen úgy döntöttek, kerékpárosok, gyalogosok és lovasok által használható túraútvonalat jelölnek ki. Ez a szándék találkozott az osztrákok igényével, akik szeretnék

körbelovagolni a tavat, így a magyar oldalon úgy alakították ki az útvonalat, hogy az becsatlakozhasson az ausztriai túraútvonalba.

– A lovasok a Páneurópai Piknik helyszínénél léphetik át az országhatárt, aztán egy földúton jutnak el Sopronkőhidára, ahol átszelve az aszfaltos utat, Tómalom

és a Szárhalmi-erdő felé veszik az irányt. A Csárda-kapui-főcsatornához érve választhatnak, hogy aszfaltos úton mennek Balfig, vagy a régi határsávban földúton lovagolnak. Felérve a platóra a fertőbozi Gloriett mögött, a szőlők közötti kijelölt turistaúton jutnak el a nagycenki hársfasorra, innen Hegykőn keresztül érnek vissza a Fertő-partra. Fertőújlakot megkerülve a település mögött csatlakozik be az út újra az osztrák túraútvonalba – magyarázza dr. Puskás Lajos. A szakember hozzátette: vidékfejlesztési szempontból sem közömbös, hogy merre halad az út, hiszen a túrázók enni és pihenni szeretnének majd, a lovakat is el kell látni, tehát számos kiegészítő szolgáltatást lehet „felfűzni” az útvonalra. A vállalkozásoknak már most érdemes ezen gondolkodni...

A lovasok tájékozódását egységes küllemű táblák segítik majd, amik nemcsak a helyes irányt mutatják, hanem a környék nevezetességeire, látnivalóra is felhívják a figyelmet, illetve az elérhető szolgáltatásokat is feltüntetik.

A körülbelül hatvan kilométernyi magyar szakasz kijelölése már megtörtént, jelenleg a szükséges engedélyezési eljárások folynak. Az útvonal és a hozzá kapcsolt szolgáltatásokra vonatkozó információk GPS-re is letölthetők lesznek.

Fotó: Mágosi

A körülbelül hatvan kilométernyi magyar szakasz kijelölése már megtörtént, jelenleg a szükséges engedélyezési eljárások folynak. Vidékfejlesztési szempontból sem közömbös, hogy merre halad az út, hiszen a túrázók enni és pihenni szeretnének majd, a lovakat is el kell látni

A vadgazdálkodás a természetvédelmi kezelés része

Visszaszorul a róka, ahol megjelenik a sakál

A vadászat a Fertő–Hanság Nemzeti Parkban csak olyan mértékű lehet, amely nem veszélyezteti a fajok természetes állományának sokféleségét, fennmaradását – nyilatkozta Kozák Gábor vagyongazdálkodási osztályvezető.

Fotó: Vácsi Miklós

A védett területeken a vadgazdálkodás lényegében ugyanúgy folyik, mint más térségekben. A Fertő–Hanság Nemzeti Parkban a Soproni Tájvédelmi Körzet területén egy, a Szigetközi Tájvédelmi Körzet területén öt, míg a mozaikos szerkezetű Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet területén tíz vadgazdálkodó érintett – tudtuk meg Kozák Gábortól, a nemzeti park vagyongazdálkodási osztályvezetőjétől, aki hangsúlyozta: a nemzeti park számára a vadgazdálkodás nem üzleti tevékenység, hanem a természetvédelmi kezelés része. A védett területeken zajló vadgazdálkodás lényegében ugyanolyan, mint más térségekben. A speciális eltéréseket a vadgazdálkodást és a természetvédelmet szabályozó jogszabályok, törvényi előírások rögzítik. Például jogszabály határozza meg azokat az élőhelyeket, amelyek a vízi

madarak fészkelése és vonulása szempontjából nemzetközi viszonylatban is jelentősek, és amelyekre vadászati kímélet van érvényben. Egyszerűbben fogalmazva ez azt jelenti, hogy ezeken a helyeken nem szabad vadászni. A Fertő tó is szerepel ezen a jegyzéken. Lényeges szabályozás még, hogy a védett

ellenőrzési jogosítványuk van a kilőhető és elejtett vadak kapcsolatában. Ugyanakkor a körzeti vadgazdálkodási terv is tartalmazza a védett területen a természetvédelmi előírásokat.

A törvény szerint a vadgazdálkodás, vadászat, halgazdálkodás, halászat és horgászat során biztosítani kell a

természetes állományának sokféleségét, fennmaradását nem veszélyezteti. A vadászható fajok listáját a vadászati törvény végrehajtási melléklete tartalmazza. Ebben őshonos és betelepített, idegenhonos fajok egyaránt szerepelnek. Védett területen a nem őshonos fajok állománya általában nem kívánatos.

természetvédelem szempontjából kiemelt jelentőséggel bíró fajok. Megyénkben terjedőben van az aranszakál, amelynek természetvédelmi megítélésének megalapozásához – Kozák Gábor véleménye szerint – további vizsgálatok szükségesek. Bizonyítható ugyanis, hogy ahol megjelenik a sakál, kimutat-

Ezek elsősorban a róka és a vaddisznó. Előbbi a főként a földön fészkelő madarak állományaiban okoz károkat. Ez koncentráltan jelentkezik a védett fajok nagyobb egyed-sűrűsége okán a vizes élőhelyrekonstrukciókon. A vaddisznó főként az értékes gyepeket károsítja túrásával, de veszélyeztetett fajok egyede-

A vaddisznóbefogás fázisai. Főként az értékes gyepeket károsítja túrásával, de veszélyeztetett fajok egyedeinek elfogyasztása is a számlájára írható

területeken a jogosultnak legalább huszonnégy órával a vadászat megkezdése előtt be kell jelentenie vadászati szándékát a területileg illetékes vadászati, illetve természetvédelmi hatósághoz. A nemzeti park ilyenkor értesítést kap a hatóságoktól, ugyanis

természet védelméhez fűződő érdekek érvényesülését, ami a vadon élő vadászható, halászható (horgászható) vad- és halfajok biológiai sokféleségre alapozott fenntartását jelenti. A vadászat, halászat és horgászat csak olyan mértékű lehet, amely a faj

Idesorolható a vadászható fajok közül például a muflon és a dämadvad. A behurcolt, egyre inkább elszaporodó emlősök közül ugyancsak nemkívánatosnak tekintendő a mosómedve és a nyestkuty. Őshonosnak tekintett fajok között is vannak a

ható a rókapopuláció visszaszorulása. A kérdés leegyszerűsítve így tehető fel: mi a jobb természetvédelmi szempontból, két-három róka vagy egy sakál? A természetvédelem számára leginkább problémás fajok is az őshonos fajok közül kerülnek ki.

inek elfogyasztása is a számlájára írható. Ezek közül kiemelten érintett a rákosi vipera, amelynek kis egyed-számú populációja él a Hanságban. Ezt a fajt veszélyezteti ott a borz is, annak ellenére, hogy korábban maga is védett faj volt.

Új élősködő a hazai faunában: az öttagú galandféreg

2002-ben egy nálunk addig ismeretlen parazitát – öttagú galandférget (Echinococcus multilocularis) – mutattak ki Észak-Magyarországon lőtt rókákban.

Közegészségügyi szempontból jelentős élősködőről van szó: lárvaalakjának emberben való megtelepedése akár halálos kimenetelű is lehet.

Az öttagú galandféreg főleg a hűvösebb területeken, Eurázsia és Észak-Amerika tundra- és

tajgazónájában, illetve magashegységeiben fordul elő. Közép-Európában korábban csak az Alpokból (Kelet-Franciaország, Svájc, Ausztria, Dél-Németország) volt ismert. A XX. század végén Európában északi-északkeleti irányú – a rókák jelentős állománynövekedésével nyilván összefüggő – terjeszkedését figyelték meg, mára a közép-európai országok mindegyikében előfordul, és az elmúlt években majdnem minden megyénkben is kimutatták már.

A néhány milliméteres kifejlett férgek feji végükkel a végleges gazdák

Felvétel a hazánkban először kimutatott féreg egyikéről. A képen lévő vonal 0,5 mm-nek felel meg.

– Közép-Európában a vörös róka (ritkábban más kutyák és macskafélék) – vékonybélnek falára tapadva élősködnek (tüneteket még nagyon erős fertőzöttség esetén sem okoznak). A lárvák ivartalanul sokszorozódnak, gyökérszerű nyúlványokat bocsátanak a környező szövetekbe, így – a rosszindulatú

daganatokhoz hasonlóan – lassanként átterjednek az egész májra, illetve áttétek révén más szervekre is.

Rókaürülékkel szennyezett erdei gyümölcsök vagy patakvíz fogyasztásakor a petéikkel a természetjáró ember is fertőződhet, s a köztigazdákra jellemző elváltozások alakulhatnak ki (alveolaris echinococcosis). A diagnózis nehéz, mert a fertőződés után 5–15 évvel jelentkező tünetek (hasi fájdalom, sárgaság, májmegnagyobbodás) jellegtelenekek. A gyógykezelés bonyolult és rendkívül drága. Gyógyulás csak az időben felismert

A parazita legfőbb hordozója a róka. Emberben való megtelepedése akár halálos kimenetelű is lehet

esetekben, az elváltozások sebészi eltávolítása és évekig tartó gyógyszeres kezelés után várható. Emberi – szerencsére nem végzetes kimenetelű – megbetegedés már hazánkban is előfordult.

A fertőződés az erdei

termékek (gyümölcsök, gombák) mosatlanul való fogyasztásának kerülésével, kellő higiéniaiával (étkezés előtti alapos kézmosás) előzhető meg.

Dr. Hadarics Tibor
állatorvos-zoológus

Fotó: Anelli Irván

Nagyok a különbségek a két ország kerékpárútjai között

Az osztrákok a balesetveszély miatt már lebeszélnek a turistákat a magyar oldalról

– Amikor tíz évvel ezelőtt Burgenland megfogalmazta idegenforgalmának prioritásait, a kerékpáros turizmus kiemelt szerepet kapott. Felismerték, hogy az a 135 kilométer, ami a Fertő tó körbekerekezését jelenti, jó táv a sportolónak, de

Míg osztrák oldalon szinte már fokozhatatlan kényelem és komfort várja a Fertőpart két keréken közlekedő látogatóit, addig a magyar kerékpárutak, már ahol vannak egyáltalán, balesetveszélyesek.

teljesíthető az amatőröknek és a családok programjaiba is jól illeszthető. Ennek megfelelően építették ki és tartják karban a kerékpárutakat – mondja előjáróban

Taschner Tamás, a Fertő-táj Világörökség Egyesület titkára.

A Fertő tó minden szempontból vonzó a kerékpáros turisták számára. A táj gyönyörű, az út szintje egyenletes, strandok, pihenőhelyek, látótoronyok váltják egymást, és gasztronómiai szempontból is mindenki találhat itt kedvére valót.

Am ha összehasonlítjuk a magyar és az osztrák oldal bicikliútjait, óriási különbséget találunk. Burgenlandban teljes a kerékpárút-hálózat, aminek állapotát folyamatosan figyelik és karbantartják. Nemrég olyan pihenőhelyeket is kialakítottak, ahol az utazók az elgémberedett izomcsoportjaikat tudják a rögzített tornaszereken ellazítani. Számtalan információs tábla is segíti a kerekezőket. Ezenkívül úgynevezett kerékpáros angyalokat

is kiképeztek és szolgálatba állítottak. Ők olyan segítők, akik elektromos biciklivel folyamatosan járják az utakat, megfelelő felszerelésekkel ellátva, beszélnek az angol és a magyar nyelvet is, turisztikai, elsősegélynyújtó, kerékpár-szerelői tanfolyamot végeztek – vagyis szinte mindenben tudnak segíteni az elakadt kerekezőknek.

– Az osztrák oldalon olyan szintű komfortot nyújtanak a biciklis turistáknak, amit szinte már fokozni sem lehet. Ehhez képest mi van a magyar oldalon? Nemhogy hálózat, de még egybefüggő kerékpárút sincs, csupán szakaszokból áll. Itt, azok is olyan állapotban, amit nehéz körülírni. Van, ahol a fák gyökérzete tette hullámváshoz hasonló töredezett, kátyúk és gödörök csúfítják. Fertőrákos és

Balf között például teljesen hiányzik a kerékpárút, Fertőboz és Hideség között pedig használhatatlan – teszi hozzá Taschner Tamás.

Véleménye szerint nem lett volna szabad az utakat az önkormányzatoknak adni, hiszen a településeknek még egy pályázati önrészhez sincs elegendő tőkéjük, nemhogy utépítéshez. Ráadásul ma már mindenki tudja, hogy a Fertő magyar oldalán lévő hiányos kerékpárutak mai állapotához vélhetőleg tervezési és kivitelezési hibák is hozzájárultak. Teljesen új utakra lenne szükség.

Idén a burgenlandi szakemberek már arra intették a kerékpárosokat, hogy lehetőleg ne menjenek kétkerekű járművel a magyar oldalra, mert balesetveszélyes. Használják inkább a vízi utat, a bicikliseket ingyen szállítják az osztrák hajók...

Foto: Pellinger Artúr

A Fertő tó magyar oldalán nagyon kevés a jó minőségű kerékpárút. Hiányos mai állapotukhoz vélhetőleg tervezési és kivitelezési hibák is hozzájárultak

Túrázás és kerékpározás a Rozália (Rosalia) környékén

Új kerékpárút csalogat a Fertő tavi régió nyugati részébe

A lankás Rozália-régió az újonnan megnyitott B32 számú kerékpárúttal hívogat túrázni és kerékpározni. Az összesen 58 kilométer hosszú út 17 községet érint – Savanyúkúttól (Bad Sauerbrunn) Pecsényédig (Pöttsching). Ez a Fertő tó felől a szomszédos alsó-ausztriai és magyarországi kerékpárút-hálózatokhoz csatlakozó kerékpárút tovább erősíti azt a pozíciót, amely szerint Burgenland joggal Ausztria első számú kerékpárút-tartománya!

Kerékpározás a natúrparkban

A változatos kerékpárút bájos tájon vezet keresztül: a Rozália-, valamint a Soproni-hegység sűrű erdővel borított hegygerincekkel nyugós

le, míg a Vulka völgye szórvány gyümölcsösökkel, száraz gyepekkel és szőlőültetvényekkel büszkélkedik. Nád- és körülvett tavak, valamint erdők járulnak még hozzá a sokrétű természetképhez.

Immáron a Nagymarton

(Mattersburg) kerületben található községek is csatlakoztak a Fertő tavi marketingtársasághoz („NTG”), és a nemrég alapított Rosalia-Kogelberg natúrparki régióval bekerültek a burgenlandi natúrparcok körébe.

A Rozália-hegység községekkel és vendéglátóegységeivel kialakított szoros együttműködésnek köszönhetően a Fertő tó környékén pihenők részére rendelkezésre álló kínálat egy új túráttal bővült.

Az utak 60 százaléka mezőgazdasági üzemi út
A burgenlandi kerékpárút-hálózat jelenlegi 3.669 kilométerének 60 százaléka mezőgazdasági üzemi utakból áll. „A tartomány ezen szakaszok

kiépítését a mezőgazdasági, míg a kerékpárút-kiépítési programot a turizmus- és utépítési költségvetésből fedezi” – hangsúlyozta Andreas Liegenfeld tartományi tanácsos a Rosalia-kerékpárút átadása alkalmából. A két forrás konstruktív tartományi kormányzati együttműködése tette lehetővé, hogy Burgenland a kerékpárosok Mekkájává váljon.

Az új kerékpárút nem csak az emelkedővel kínál kontrasztot a Fertő tó/Fertőzug kerékpárútjaihoz képest: maguk a védettségre érdemes szórvány gyümölcsösök is páratlan természeti élményt nyújtanak a Rosalia-Kogelberg Natúrparkban. A Fertőzug (Seewinkel) felől a kerékpárút legegyszerűbben a fertőmeggyesi (Mörbisch) komp segítségével érhető el.

Negyvenéves a Fertő tavi biológiai állomás (1971–2011)
Burgenland Természet-és Környezetvédelmi Kompetenciaközpontja megünnepelte az évfordulót

A BIOLÓGIAI ÁLLOMÁS 40. SZÜLETÉSNAJPA megünneplésére minden korosztályból érkeztek vendégek. Egy tipikus őszi szombaton, 2011. október 8-án a szépszájú érdeklődőket izgalmas program várta: madártani és botanikai vezetésen vehettek részt és szétnezhettek a „ház körül”. A Fertő sokszínű víz alatti élővilágával – a halaktól kezdve a „vízcseppben előforduló élővilágig” – ismerkedhettek meg a látogatók a mikroszkóp vagy

a nagyítóval ellátott üveg-edény segítségével. Az állomás akkreditált laborjában bepillantathattak a vízminőség-vizsgálat izgalmas világába is.

A tartományi fővárosból, Kismartonból (Eisenstadt) és a régió számos településéről érkeztek a természet iránt érdeklődők az illmici nádasokhoz. A biológiai állomás bejárati csarnokában a szél-től meggyötört kirándulókat főtt kolbász, gyümölcslé, bor és sütemény várta.

Az állomás története

Az Esterházy Birtokok intézmény bocsátotta rendelkezésre 1971-ben azt a telket, melyen az Illmic (Illmitz) melletti tóparton létrejött a Burgenland tartomány (természetvédelmi osztálya) által alapított kutatóhely.

1942-ben és 1950-ben kétszer is történt kísérlet arra, hogy biológiai állomás létesüljön. Az első alkalommal a második világháború áldozata lett az illmici önkormányzati erdőben állott épület, az

1950-ben dr. Hurdas oktatási miniszter által felavatott neusideri (Neusiedl am See) „biológiai állomást” 10 évvel később tűzvész pusztította el. A biológiai állomás kutatóhelyi és tudományos intézményi minőségében számtalan fontos adatot adott át a Nationalpark Neusiedler See – Seewinkel tervezőinek és megépítőinek.

A biológiai állomást dr. Alois Herzig egyetemi tanár irányítja, ő egyben a nemzeti park tudományos vezetője is.

A mekszikópusztai elárasztások 20 éve

Fotó: Pellinger Anikó

Fotó: Pellinger Anikó

A nagy sótartalmú talajon olyan növények élnek csak meg, mint például a pozsgás szárú sziksófü és a sziki ősziróza

ALIG KÉT ÉVTIZEDE kezdődtek meg Magyarországon az első vizes élőhely-rekonstrukciós programok. A mekszikópusztai szikesek elárasztása az elsők között valósult meg, szinte egy időben a Fertő-tavi Nemzeti Park létrejöttével. Valami olyan dologba kezdtek ezzel, ami alapvetően más volt, mint a pusztuló, fogyatkozó természeti értékek maradékainak megőrzéséért folytatott erőfeszítés, hiszen sikerült egy jelentősen átalakított élőhelyen az eredeti állapothoz hasonló viszonyokat biztosítani. A XX. század

elején kiszáritott területekről évtizedeken át kiszorultak az ott természetes állapotukban megtalálható fajok közösségei, különösen a fészkelő madarak eltűnése és

az átvonuló madárcsapatok elmaradása volt feltűnő.

A tó vízszintjénél alacsonyabb fekvésű területről az a körgát tartotta vissza a vizet, amely ma már a tómedret

határolja és amelyen belül a vízszint állandósítása után a part mentén széles nádöv alakult ki. Vízügyi mérnökök tervezték meg azokat a műtárgyakat, amelyek segítségével ma olyan sekély vízborítást lehet tartani a területen, ami kedvező a szikesek élővilága számára. A sziken, vagyis a nagy sótartalmú talajon olyan szélsőséges környezeti viszonyokhoz alkalmazkodott növények élnek csak meg, mint a pozsgás szárú sziksófü és az augusztusban tömegesen, lilán virágzó sziki ősziróza. A vízszint fölé emelkedő szigeteken,

zátványokon védett, veszélyeztetett madárfajok fészkelnek. A gulipán, gólyatöcs és a széki lile legfontosabb dunántúli fészkelőhelye lett Mekszikópuszta. Emellett szinte minden hazánkban előforduló vízimadarat megfigyeltek már itt az elmúlt 20 év alatt. Telente sokezer csapatokban pihennek itt meg az átvonuló vadludak is.

A területen folyamatos élőhelykezeléssel biztosítják az agresszíven terjeszkedő nád és más gyomfajok visszaszorítását. Szarvasmarhával és juhokkal legeltetik a gypet, illetve kaszálást

is alkalmaznak ebből a célból, hiszen ezt a nád rosszul tűri. 1998-ban a Hansági-főcsatornától északra fekvő területen is kialakították az elárasztáshoz szükséges zsilipeket, azóta egyszerre vagy felváltva is elöntethető a két terület, attól függően, hogy a természetvédelmi fenntartás milyen beavatkozásokat igényel.

Az elárasztások könnyen megközelíthetőek és kiváló lehetőséget nyújtanak a nemzeti parkba látogató érdeklődők számára, hogy bepillantást nyerhessenek a Fertő élővilágába.

A haza és a természet szeretete – báró Solymosy László A Dunántúl faunájának egyik legkiválóbb kutatója volt

BÁRÓ SOLYMOSY LÁSZLÓ (Zalaegerszeg, 1909. április 27. – Sopron, 1975. április 26.) zoológusként, ornitológusként jegyzik a lexikonok. A Dunántúl, de főleg Sopron környéke faunájának egyik legkiválóbb kutatója Zalaegerszegen született 1909. április 27-én. Gyermekkorától kitűnt természetszeretettel, az élővilág iránti érdeklődésével. Az ornitológiai ismeretek elsajátításában a Madártani Intézet későbbi igazgatója, Csörgey Titusz volt a tanítómestere. Alig volt 8 éves, amikor együtt járt vele a fonyódi Nagyberékben, mely akkor még mintegy 40 ezer holdas ősmocsár volt. Évenként át közös madártani megfigyeléseket végeztek Lengyel-tóti vidékén, később 1945-ig Egervár, Nagylózs, Újkér (a családi birtokok), a Fertő és a Balaton környékén. Kisdiák

korában folyton a madaras könyveit bújtta, Csörgeytől megtanulta a madárpreparálást is.

Doktori értekezését 1933-ban Budapesten védte, témája a madárlép szövet-tani szerkezete volt. Ebben a könyvében 65 madárfaj lépének szövet-tani szerkezetére vonatkozó vizsgálatai eredményét összegezte. Kutatásaira hamarosan külföldön is felfigyeltek.

Solymosy László nemcsak a madártan, de a zoológia más területén is végzett tudományos kutatásokat. Többek között foglalkozott Sopron megye denevéreivel és rágcsálóival is. Sokoldalú érdeklődése kiterjedt a néprajzra is, kiváló etnográfus volt, olyannyira, hogy tanulmányt is írt „Adatok a nyomórúd lekötésének módzataihoz” címmel a Néprajzi

Fotó: Dr. Hadarics Tibor

Múzeum Értesítőjébe. 1926-tól rendes megfigyelője, majd 1939 óta rendkívüli tagja volt a Magyar Madártani Intézetnek, ugyancsak tagja volt az 1974-ben megalakult Magyar Madártani Egyesületnek és a Német Ornithologiai Társaságnak is.

Súlyos csapás volt számára, hogy a háborús események során elpusztult a teljes tudományos anyaga: 800 példányból álló madárgyűjteménye, csonttani gyűjteménye, tojáskollekciója számos értékes ritkasággal; úgyszintén a csaknem teljes faunát felölelő bogár-, sáska-, poloska-, pók-, légy- és lepkegyűjteménye. Megsemmisült a teljes tudományos irattára, összes madártani feljegyzése, számos sajtó alá rendezett dolgozata, közte 600 oldalas magántanári disszertációja, továbbá 20

ezer darab mikroszkópi metszete is. Tönkrementek 25 éven át folytatott terjedelmes madárgyűjteményi jegyzetei, adatai és ezek kapcsán készített munkái.

A kommunista rendszer a családot megfosztotta birtokaitól, hozzátartozói Nyugatra menekültek. Ő maga méltatlan körülmények között élt, az újkéri termelőszövetkezetben dolgozott mint fogatos. Csendes, szerény, zárkózott ember volt. Az '56-os forradalom idején ismerősei biztatták, hogy menjen ő is külföldre családja után, de ekkor állítólag a Szózatot idézte nekik és idehaza maradt. Kevésrel nyugdíjba vonulása után, 1975. február 26-án a soproni kórházban halt meg. Halálát baleset okozta: az erdőről szállított ölfa borult rá a kocsirol.

GeNeSee: A Fertő tó – Hansági-főcsatorna rendszer új geodéziai felmérése

Osztrák és magyar szakemberek három éven keresztül a közel egymillió eurós összköltségű GeNeSee-projekt keretében térképezik fel a Fertő tó medrét és a Hansági-főcsatorna felső szakaszát. A cél, hogy minél pontosabb képet kaphassanak a mederfenékről és az iszapréteg vastagságáról.

A projektpartnerek október közepén mutatták be a Fertő-tófenék újbóli felmérése első eredményeit. A GeNeSee-program a Fertő geodéziai felméréseivel foglalkozik, ennek során a legkorszerűbb technikát alkalmazza. Az EU által társfinanszírozott projekt (EFRE/ERFA) célja, hogy minél több intézménynek és üzemnek aktuális adatokkal szolgáljon a tófenékről, az iszapréteg vastagságáról és a Fertő egyéb sajátosságairól. Három éven keresztül, 2011 májusától 2014 áprilisáig négy projektpartner – két osztrák és két magyar – vesz részt a programban, aminek költségvetése megközelíti az egymillió eurót – tudtuk meg dr. Márkus István egyetemi docenstól, a Magyar Hidrológiai Társaság tagjától. A mintegy 320 km² tófelületnek több mint fele nádas, ebből mintegy 90 km² jut a magyar oldalra.

A kutatás során elkészül a tómederfenék (iszapfelszín) és a szilárd tófenék

digitális felületi modellje, valamint a Fertő tó digitális síkrajza. Az iszapréteg eloszlásának és mélységének ismerete mutatja a tómeder feltöltődésének, feliszapolódásának és elnásodásának előrehaladását, egyszersmind lehetővé teszi ellenstratégiák kifejlesztését. A projekt eredménye tudományosan megalapozza a tó jövőjét.

Nagy az érdeklődés

Az első reakciók azt bizonyítják, hogy a tóparti települések (strandüzemeltetők minőségükben), mezőgazdasági vállalkozások, hivatásos halászok, hajózási vállalkozások, valamint a nemzeti park osztrák és magyar igazgatósága részéről is nagy az érdeklődés a felmérés legújabb eredményei iránt. A Fertő nádasai a tájkép meghatározó eleme, de alakítja a magyar-osztrák határtérségben a mikroklímát is. A levegő páratartalma és a hőtárolási képessége ideális feltételeket teremt a szőlő- és zöldségtermesztéshez, így

a jó minőségű termékeknek köszönhetően a mezőgazdaság az olcsó importárúk korszakában is megőrzi versenyképességét. A projekt további pozitív környezeti hatása a jobb és előrelátó árvízvédelem.

Az alkalmazott technológia

A projektben alkalmazott – ma legkorszerűbbnek tekinthető – új felmérési és adatfeldolgozási módszerek (Echolot, Lidar, GPS, GIS) lehetővé teszik a tómeder és

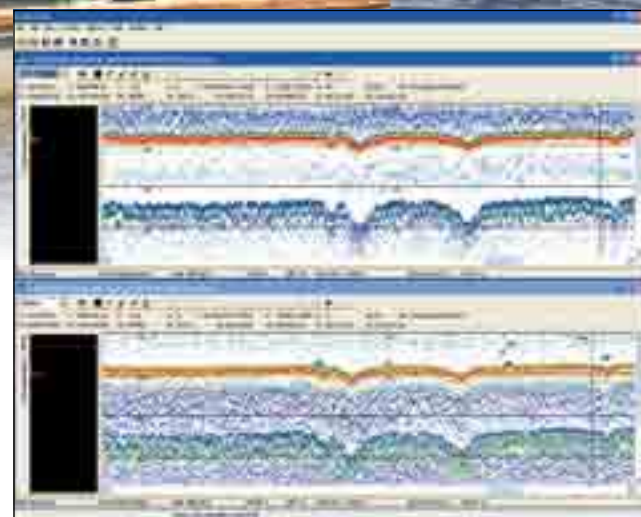

A mérés a pontokra állított GPS-szel történik

a Hansági-főcsatorna medre nagy pontosságú felületmodelljeinek előállítását. Az új felmérés eredményét a korábbi vizsgálatokból ismert állapottal összevetve fontos következtetések vonhatók le az elmúlt mintegy ötven évben bekövetkezett változásokra nézve.

Echolot-méréssel történik a szabad vízfelületek felmérése 100 méter szelvénytávolsággal, ami a korábbi felmérések során alkalmazott átlagosan 1 kilométer szelvénytávolsággal szemben tízszeres adatsűrűséget eredményez. A felmérés eredménye a nyílt vízzel borított rész iszapfelszíne és a szilárd mederfenék részletes, nagy pontosságú felületmodellje.

A vízből kiemelkedő területek terepfelületének felmérése légi lézerszkenneléstől történik. A lézerszkenneladatból előállítható egyrészt a terepfelület nagy pontosságú digitális domborzatmodellje, másrészt a borított felszín (nádasok) felületmodellje. Ez

A kutatás során elkészül a tómeder-fenék (iszapfelszín) és a szilárd tófenék digitális felületi modellje

utóbbi fontos információ a nádagzaldokához.

A vízzel borított nádas területek felmérése sem az Echolot, sem a lézerszkennelés felvételezés nem alkalmazható. Itt a felmérés metaszetekben, mintegy 1 kilométer szelvénytávolsággal, a mérendő pontokra állított GPS-műszerrel történik. Ez a munka kemény kihívás a mérőcsoport számára, mert a mérendő pontokat szinte járhatatlan terepen kell megközelíteni. Szintén GPS-szel kell a nádasok vízcsereje szempontjából fontos, mintegy 50 kilométer hosszúságú főcsatornák felmérését elvégezni. Ezeknek

a csatornáknak a kotrásával biztosítható a későbbiekben a nádasok vízcserejének javítása, a pangóvízes belső nádas területek rehabilitációja. A csatorna segítségével a tó medréből víz vezethető le a Répcébe és tovább a Mosoni-Dunába. A rendszer, melyet az Osztrák-Magyar Határvízi Bizottság irányít, főképp a fertőújlaki (mekszikópusztai) zsilip segítségével működik.

A különféle mérési eljárásokkal gyűjtött adatok egyesítésével állítják elő végezetül a tómeder digitális felületmodelljeit a teljes magyar-osztrák Fertő – Hansági-főcsatorna rendszerre.

Védett halak a régióban – lápi póc, réti csík, vágó csík

A nemzeti park szakemberei munkájuk során igyekeznek megőrizni az ismert természeti értékeket, természetvédelmi kutatásokat végeznek.

A beavatkozások az élőhelyek megőrzése és a veszélyeztetett fajok védelme érdekében történnek. A halak között is vannak védett, sőt fokozottan védett fajok a régióban. Utóbbi kategóriába tartozik a lápi póc, ez és az előbbi csoportba tartozó vágó csík és réti csík is szerepel az Európai Unió Élőhelyvédelmi Irányelv függelékein (Natura 2000 jelölő fajok). A réti

A lápi póc a réti csíkkal együtt főként a lápi jellegű, növényekben gazdag kisvizet kedveli

csík és a lápi póc főként lápi jellegű, vízi növényzetben gazdag kisvizet, lassú áramlású csatornák lakója.

Járulékos légzésük segítségével a légkörből is tudnak oxigént felvenni, így alacsony oldottoxigén-tartalom esetén

olyan lápi élőhelyen is életben tudnak maradni, ahol más halfajok nem képesek erre.

Apró termetük és a csíkokra jellemző vékony, megnyúlt alkatuk miatt ritkán kerülnek be a halászok hálójába, varsáiba. A vágó csík mérete ritkán haladja meg a 10–12 centimétert, a réti csík 30 centiméterre is megnőhet. A vágó csík vízfolyások, csatornák, részlegesen átöblítődő állóvizek lakója, a két másik említett lápi fajnál nagyobb oxigénigény jellemzi.

Dr. Ambrus András szakreferens elmondta, a vágó csík a Rábaköz és a Hanság vízfolyásaiban elterjedt, a Szigetközben is előfordul,

Réti csík

gyakorinak mondható faj. A réti csík a Fertő közvetlen környezetében levő kisvizekben – csapadékosabb években – olykor nagyobb egyedszámban is előfordul. Az időszakos kiszáradások ellenére Sarródon, a Kelemtéből is előkerült (dr. Kárpáti László jelezte). A Fertő csatornáiból halászok számoltak be jelenlétéről.

– A Hanság kisvízeiben, csatornáiban helyenként

nagyobb számban is előfordul a csík, a Nyirkai-Hany élőhely-rekonstrukciós vízterekben, valamint az árszállóhoz csatlakozó sekély vízborítású területeken (Bikafej) jelentősebb egyedszámú népességre található.

A Dél-Hanság egykor ismert élőhelyeiről (Könyitő, Fehér-tó) az ismételt keresés ellenére se kerültek elő a lápi póc példányai. A Nyirkai-Hany élőhely-rekonstrukciós területre csatlakozó Bikafej-rét lápi vízbe 2005-ben egy állománymentésből sikerült lápi pócot betelepíteni, mely a betelepítést követően szépen megerősödött és a környező víztereket is kezdte benépesíteni.

Halászat, haltelepítés a nemzeti park vizeiben

A Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság 2004 júliusa óta rendelkezik a Fertő tó halászati jogával.

Az állami vizek esetében a szabályozás érdekes módon nem rendeli ezt a lehetőséget automatikusan a tulajdonoshoz, a jog használatát útján kerül értékesítésre. Az államtól kell megpályázni a hasznosítás lehetőségét, amit a fenti időpontban a régió vízügyi igazgatóságával tizenöt évre el is nyert a nemzeti park, a gyakorlati tevékenységet a park igazgatósága látja el.

Reischl Gábor igazgatótól megtudtuk, a kimutatások szerint 1944 hektár területen végeznek halgazdálkodást, de a munka valójában csak 1250 hektár nyílt vízen folyik, a különbség a nyílt vizek elnádásodásából adódik. Négy halászterület alakítottak ki, de a fokozottan védett Madárvárta-öbölben és a hozzá csatlakozó osztrák oldali Ezüst-tavon nincs halászat és horgászat. A további víztereken a nemzeti

park által kibocsátott területi engedély birtokában és a vonatkozó törvény előírásai szerint heten halásznak, a halértékesítést is ők végzik. A haltelepítés viszont a nemzeti park feladata, ezt az éves tervek szerint látják el.

– Évente 5000 kilogramm egy-, illetve kétnyaras nyurgapontyot, 150 kilogramm csukát, 100 kilogramm süllőt telepítünk. Korábban rendszeresen pályáztunk haltelepítésre, majd két éven keresztül úgynevezett állami haltelepítés keretében jutottunk további telepítési anyaghoz. Így 2009-ben mintegy 2000 kilogramm compó, 2010-ben ugyanennyi nyurgaponty került a vizeinkbe, de idén sajnos ez elmaradt. Az idei évben november utolsó napjaiban tettünk eleget haltelepítési kötelezettségünknek – fogalmazott az igazgató, akitől azt is megtudtuk, hogy a tó

Évente 5000 kilogramm nyurgapontyot, 150 kilogramm csukát, 100 kilogramm süllőt telepítenek

szabaddan látogatható vízterekre bárki válthat területi horgászengedélyt, évente mintegy nyolcszázan élnek is ezzel a lehetőséggel.

A területen a természetvédelmi őrszolgálat tagjai, valamint halászati őrök látják el a védelmet, ők ellenőrzik a halászok, horgászok tevékenységét. A Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság a halgazdálkodásból befolyó bevételt visszaforgatja az

ágazatba és fejleszti a tevékenységet. A közeljövőben például egy KEOP-pályázat biztosította forrásból a nádas csatornáinak kotrásával javítani (közösen az ÉDUKÓVÍZIG-gel) a nádas vízáramlását, ami kedvezően hat a halállomány élőhelyeire is.

Fertői jellemző halfajok: harcsa, csuka, süllő, angolna, ponty, compó, kárász, ezüstkárász, keszegfélék, balin.

Fotó: Pellinger Ártilla

Hal a tóból egyenesen az üzletbe

GERGÁCS LÁSZLÓ AZON HALÁSZOK EGYIKE, akik a nemzeti park vízterületeit használják. Őrzi a természeti

kincseinket, rendezvényeken pedig be is mutatja tevékenységüket. A friss halat saját üzletükben értékesítik,

ahol szürkemarha-húst is forgalmaznak. Családi vállalkozásukban László édesapja az állattenyésztést felügyeli, ő három évtizeden át Fertő tavi halászati ágazatvezető volt, László öccse pedig profi halász.

A frissen fogott Fertő tavi halakat tisztítva, konyhakész állapotban kínálják, kérésre szeletelve és filézve is kaphatóak. A hal- és húsfogásokat a boltban ugyancsak kapható fertődi szörpök, befőttek vagy környékbeli manufaktúrában

készült desszertek kísérhetik. A vállalkozótól megtudtuk, a hazai személyenkénti 4,2 kilogrammos éves hal-fogyasztás alaposan elmarad az uniós 7–8 kilogrammal szemben, itthon a karácsonyi időszak számít főszereplőnek. A környéken javulóban van a tendencia, egyre több rendezvényre és családi összejövetelre készítenek fertői halételeket. Ez azért is örömteli, mert a természetes körülmények között növekedő hal húsa nagyon egészséges.

A frissen fogott Fertő tavi halakat tisztítva, konyhakész állapotban kínálják. Kérésre szeletelik és filézik is

Receptek

Fotó: KsaiBől

Fertő tavi halászlé

Hozzávalók négy személyre: 50 dkg apró hal, egy nagyobb, 1,5–2 kg-os ponty, só, 3 fej hagyma, 1 evőkanál pirospaprika, 1 darab paradicsom, 1 darab cseresznyepaprika, zöldpaprika.

Elkészítése: A megpucolt apróbb halakat, a nagy hal fejét, farkát és az összevágott hagymát lassú tűzön puhára főzzük. Átpasszírozzuk, megfelelő mennyiségű vízzel felöntjük, fűszerezük, beletesszük a paprikát, paradicsomot, cseresznyepaprikát és a sózott halszeleteket. Negyedórányi főzés után forrón tálaljuk. (A zöldpaprika és paradicsom szezonális jellege, romlandósága miatt nem alkotórésze a hagyományos halászlének, de ha van, nem árt.)

Rácharcsa gratinírozott burgonyával

Hozzávalók négy személyre: 1 kg harcsa, 1 kg burgonya, 10 dkg füstölt szalonna, 1 dl olívaolaj, 10 dkg vörshagyma, 1 dkg fűszerpaprika, 10 dkg paradicsom, 10 dkg paprika, 1,5 dl tejszín, 2 gerezd fokhagyma, 3 tojás, só, fehér bors.

Elkészítése: A gratinírozott burgonyához összekeverjük a hozzávalókat, a vékonyra szeletelt burgonyát, a tojással, sóval, borssal, fokhagymával ízesített tejszínt. Tűzálló edényben 140 fokban készre sütjük. A harcsaszeleteket sózzuk, kevés fűszerpaprikával megszórujuk. Nem túl forró olajon kérget sütünk rá, majd a tetejére karikákra vágott paprikát és paradicsomot rakunk, sütőben készre sütjük.

Fetás harcsa salátával

Hozzávalók négy személyre: 80 dkg harcsafilé, 25 dkg fetásajt, 1 citrom leve, só, bors, 1 evőkanál olaj, 1 mokkáskanál oregánó, 1 mokkáskanál citromfű, 1 fej saláta leveleire tépkedve, 25 dkg paradicsom, 1 kígyóborka, 1 sárga és 1 piros húsú kaliforniai paprika csíkokra vágva, 2 fej felkarikázott vörshagyma, 1-2 evőkanál borecet.

Elkészítése: A harcsafilét kisebb darabokra vágva befűszerezük sóval, borssal, oregánóval és citromfűvel. Alufóliát olajjal megkenünk, rátesszük a halszeleteket és hűtőben pihentetjük. Pár óra múlva pici olajon megsütjük, és az összevágott ecettel, olajjal ízesített, fetával gazdagított salátán tálaljuk. Ha a harcsafiléket sütés előtt durva borssal kevert morzsába forgatjuk, sokkal szebben pirulnak a halszeletek.

Halhúsos palacsinta

Hozzávalók négy személyre: 40 dkg szállamentes busahús, 10 dkg gomba, 1 szál sárgarépa, 1 zöldpaprika, só, fehér bors, fűszerek, 20 dkg liszt, 2 tojás, 30 dkg zsemlemorzsza, 3 dl étolaj.

Elkészítése: Sós palacsintát készítünk. A töltelékhez a halhúst, a sárgarépát, a gombát, a darabolt zöldpaprikát sóval, borssal ízesítve megpároljuk és húsz percig állni hagyjuk. A palacsintákba behelyezzük a töltelékét, összegöngyöljük, panírozzuk és kirántjuk.

Tízéves a Fertő-

AZ UNESCO 2001 decemberében, épp tíz éve hozta meg a döntést, melynek értelmében kultúrtáj kategóriában világörökséggé nyilvánították a Fertőt és közvetlen környékét. Az indoklás szerint a Fertő tó környékének rendkívül változatos és páratlanul szép vidéke egyszerűsége mellett különleges kulturális érték is, amit a tájjal szimbiózisban élő ember szerves átalakító munkája hozott létre és őrzött meg. A felterjesztést Magyarország és Ausztria közösen kezdeményezte és közös megvalósításban készült el a táj kezelési terve is.

„Tíz évvel ezelőtt a világörökségi cím birtokában abban reménykedtünk, hogy a tájon olyan fejlődés indulhat meg, mely a lakosságának hosszú távon magas életminőséget, a táj értékeinek pedig megmaradást hoz. Tudtuk, hogy a világörökségi cím a turizmusban olyan védjegy, mely a tájat értő és szerető látogatók sokaságát fogja vonzani. Bízunk benne, hogy az évtizedekre fizikai akadályokkal szétvágtatott térség gyorsan, szervezetenként és csökkensen a magyar és osztrák oldal közötti különbségek, hiszen mindannyian tudjuk: Fertő csak egy létezik” – olvashatók a lírai sorok a születésnapra kiadott ünnepi kiadványban.

A világörökségi cím megtiszteltetés, és rangnak tartják, előnynek érzik ma is mindazok, akik napi részei ennek az örökségnek. A Fertő-tájon élők ugyanakkor a kezdeti megilletődöttség elmúltával érezni kezdték ennek a hátrányait is. Ide nem települhet be ipar például, nehezebb a munkahelyteremtés vagy nem lehet akármit építeni.

Hogyan látják a polgármesterek?

A nehézségeket leginkább talán az érintett települések vezetői érzik, mégsem panaszkodnak.

– Óriási elismerés a Fertő-parti településeknek, hogy a világörökség részeként

nyilvántartott táj részévé váltak – fogalmaz Tóth József, **FERTŐBOZ** polgármestere. – De ez kihívás is, aminek mindennap meg kell felelni. Ez ma még nem mindenben sikerül, gondoljunk például az utak, a kerékpárutak állapotára. A megye két legrosszabb állapotú útja

Fertőboz első embere szerint is leginkább semmilyen. Mindenki a saját dolgaival törődik.

– Amikor a Fertő-táj a világörökség részévé vált, óriási volt az örömünk. Tele voltunk várakozással. Aztán mazochistának kellett lenni, hogy ezt a rangot továbbra is

következetes szigorúságra, akik az elején még a rangot is visszaadták volna, csak szabadulhassanak. Felerősödött az együttműködés, az érintett települések belátták, nem kényszer az összefogás, hanem jó lehetőség.

Horváth Attila szerint az idén elfogadott világ-

pedig Széchenyi Ferenc itt született, tőle örököltük gyönyörű templomunkat és a kálváriát.

– De amekkora öröm egy ilyen rang, akkora felelősség is – komorul el a faluvezető hangja. – Sokat beszélünk az értékeinkről, de például alig lehet megközelíteni őket, hiszen az utak állapota kritikán aluli! Néha azt érezzük: rang van, más nincs. Jó lenne, ha források nyílnának meg előttünk, hogy az értékeket tovább őrizhessük és minél szélesebb körben be is mutathassuk az érdeklődőknek.

Hasonló véleményen van **HIDEGSÉG** polgármestere, Kovács István is:

– Valamennyit nyertünk a címmel, az biztos, hiszen legalább egy folyamat elindult, ami jó irányba viszi a Fertő-táj fejlődését. Pozitívum az is, hogy a világörökség összefogásra készíti a szomszédos települések polgármestereit, akik mára be is bizonyították: képesek az együttműködésre, tudnak közösen gondolkodni, lépni.

– Csak hát a finanszírozás, az döcög – tér át a mérleg másik oldalára Kovács István. – Tenni kellene sok mindent, a szándék is megvan, az összefogás is, csak forrás nincs hozzá! Ennek ellenére összességében pozitív hatással van a Fertő-parti falvakra a világörökségi rang, mert a beruházások egymásra épülnek és a partnerek kölcsönösen támogatják egymást. Manapság ez is sokat jelent...

Keményebben fogalmaz Turi Lajos, **NYÁRLIGET, FERTŐÚJLAK ÉS SARRÓD** vezetője:

– Örülünk a rangnak, csak hogy ebből nem lehet megélni. A fejlesztések megfontoltak, az ipart el kell felejtetni, márpedig az itt élőknek munkahely kell, mert a számlák a kultúrtájra is számlák és ki kell fizetni őket. Egyszerűen – erről ritkán esik szó –, a cím néha hátránnyal is jár, és ebben az esetben bizony erről van szó. Mondok még egy példát: a

Európa közepén, az Alpok és a magyar Kisalföld ölelésében fekszik a Fertő, mely évszázadok óta meghatározza a partján élő emberek életét. Harmónikus összefonódott itt a táj és az ember élete, s egy páratlan kultúrtáj jött létre, amelyet 2001-ben az UNESCO világörökségnek ismert el.

A Világörökség Magyar Tanácsa Egyesület egyik székhelye Fertődön van. Az Esterházy-kastély a parkegyüttessel a térség egyik szimbóluma

közül az egyik például Fertőbozon, azaz a világörökségen halad át... Sok tehát még a tennivaló, de az érintett települések mindent megtesznek azért, hogy a rangnak megfeleljenek. Szép és méltó képet kell, kellene adnunk magunkról.

Tóth József szerint – és ebben vezetőtársai is egyetértenek – egy dolog hiányzik: az anyagi segítség. A cím ugyanis egyelőre inkább kötelemmel jár, korlátozásokkal és szabályozásokkal, viszont ezek betartatása is pénzbe kerül. Az új világörökségi törvény azonban – a polgármester reményei szerint – segít ezen a problémán.

S hogy milyen az együttműködés az osztrák partnerekkel? A megkerdezett polgármesterek, így

élvezzük, de szerencsére voltak köztünk, velem együtt, ilyenek is. Hiszen ahogy telt az idő, kiderült, hogy a védelem a hétköznapiakban terhet jelent – fogalmaz az évforduló kapcsán visszaemlékezésében **FERTŐHOMOK** polgármestere, Horváth Attila. – Például komoly feszültségeket okoztak a tervtanácsi döntések, hiszen az épített környezet erős szabályozása korlátozta a lakosság lehetőségeit. De a tíz év arra is jó volt, hogy végül azok is belássák, szükség van a

örökségi törvény, ami végre pénzt is rendelt a feladatokhoz, garancia a pozitív folytatáshoz. Úgy véli, a kerékpárutakat kell rendbe tenni és a lovas turizmust kellene fejleszteni, hogy a természeti szépségekre épülő idegenforgalom élénküljön.

– A világörökség címmel nyertünk, ez világos, s külön öröm, hogy a megőrzendő épített értékek itt vannak a magyar oldalon. Ebben a tájban **FERTŐSZÉPLAK** külön ékkő, ahol nagyon sok érték, épített örökség koncentrálódik – mondja Fertőszéplak polgármestere, Kóbor Attila. – Itt van például a skanzen, ami egyedülálló módon mutatja be az itt élő emberek használati tárgyait, életmódját. Vagy itt van a Széchenyi-örökség! Nagycenket mondják ugyan a Széchenyi-sólyomfészkeknek,

-táj világörökség

Fotó: Magasi

A legnagyobb magyar öröksége nemcsak a régió, hanem az egész ország számára kiemelt jelentőségű

tervtanács, nagyon helyesen, csak azt engedélyezi megépíteni, ami a tájba illő. De nézzék ezt az egyén oldaláról, nem mindig könnyű ám a feltételeknek megfelelni! Az a legnagyobb baj, hogy nem rendeltek forrást a rang mellé. A Parlament idén elfogadta a világörökségről szóló törvényt, ettől reméljük most a pozitív változást a fejlesztésekkel kapcsolatban is.

– Mindennek ellenére – összegez Turi Lajos – örülünk, hogy részesei lehetünk a világörökségnek és büszkék vagyunk a rangra. De pénzt is adjanak mellé, hogy meg is tudjuk őrizni és tovább is tudjuk adni az értékeinket. Bizakodunk, hogy így lesz!

– Azzal, hogy az UNESCO világörökségnek ismerte el a Fertő tó térségét (úgy az osztrák, mint a magyar területeket), véleményem szerint tág határokat nyitott az itt élők számára – összegez **FERTŐD** polgármestere, Kocsis Ferenc. – Nagyon fontos értékeink méltó megtartása, fejlesztése. Arra ösztönöz, hogy a turizmus és a gazdasági tevékenység fejlesztése egyben a világörökség értékeinek megóvását, fenntartását is szolgálja. Ez a

rang természetesen nehézségekkel is jár, hiszen a célok-nak való megfelelés elengedhetetlen része például a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal véleményének, engedélyének esetenként történő megkérése. Előnye viszont a közös fellépés, amely megkönnyíti az érdekvérvényesítést akár országon belül, akár azon kívül is. A települések közötti együttműködés – a Fertő-táj Világörökség Magyar Tanácsa Egyesület összefogásával – példaértékű. Az, hogy az egyesület székhelye Fertődön van, nem jelent egyfajta előjogot: a települések egyenrangú félként vesznek részt a munkában és részesülnek annak előnyeiből is – mondta el Kocsis Ferenc.

A kérdésre, hogy milyen a kapcsolat Ausztriával, Fertőd polgármestere a

következőt nyilatkozta: – Az osztrák partnerrel való szoros kapcsolat fenntartása hosszú távon elengedhetetlen, hiszen csak így valósíthatók meg céljaink...

Pozitívan értékeli a világörökség cím hatásait Baltigh Márta, **FERTŐRÁKOS** polgármestere is.

– Az összefogás, az együttgondolkodás, a Fertő-parti települések hasonló helyzetéből eredő közös kiútkeresés mindenképpen lendített a falvak fejlődésén és eredménynek tekinthető. Fertőrákos az idegenforgalmi, turisztikai tevékenységében is igyekszik minél jobban kihasználni a világörökségi rangban rejlő lehetőségeket, e téren egyébként az érintett falvak közös megjelenése is pozitívum. Bár azt azért hozzá kell tennem, hogy nem tudjuk lemérni, nőtt-e, s ha igen, mennyivel a látogatók száma az elmúlt tíz évben, a világörökségi címnek köszönhetően – tette hozzá a faluvezető.

Baltigh Márta a nehézségek között elsősorban a szigorú építési szabályokat említette. Fertőrákoson sok a régi épület, amelyek felújításra szorulnak. Tulajdonosaik szeretnék ezeket a házakat a mai kor-nak megfelelő színvonalúvá tenni; szigetelni, modernizálni, komfortossá tenni, de ennek mikéntje nem mindig felel meg a tervtanács elvárásainak...

– **HEGYKŐNEK** speciális kapcsolata van a világörökséggel, hiszen a Fertő-parton itt a legerősebb az idegenforgalom. Büszkék is vagyunk az UNESCO-tól kapott

rangra, s igyek-s z ü n k

kihasználni az ebben rejlő lehetőségeket – mondta el Szigethi István, Hegykő polgármestere. A községvezető büszkén említette, hogy annak idején tevékeny részese volt a ma is nagyon fontosnak tartott tervtanács létrehozásának, aminek szükségességét azóta már törvény mondja ki. – Aki itt, ezen a gyönyörű tájon akar élni, részesevé akar válni egy világörökségnek, annak bizony el kell fogadnia a szabályokat – vélekedik Szigethi István. – Az épített örökség védelme persze nem azt jelenti, hogy itt csak parasztházak épülhetnek, a megjelenésnek azonban összességében egységesnek és ránk jellemzőnek kell lennie.

Hegykő szeretné kihasználni a világörökségi címet,

településével együttműködve közösen propagálni értékeit, növelni a térség és ezen belül Nagycenk turisztikai vonzerejét.

– **SOPRON** városa évszázadok óta alakítója volt a Fertő-tájnak, hiszen a város történelmi határai, a Soproni borvidék legjobb területei a tó mindenkor medréig húzódtak – ezt már dr. Fodor Tamás, Sopron polgármestere mondja. – A soproni gazdapolgár féltően figyelte a tavat, mert ahogy Kitaibel Pál írta a XIX. század elején, a Fertő vízállásától függött a bor minősége és mennyisége. Sopron büszke a világörökségben foglalt értékeire, aktív alakítója és részese a világörökségi együttműködésnek. A világörökségi cím sok lemondással is jár, ám

A Fertő-táj falvai nagy hangsúlyt fektetnek a régmúlt ismereteinek felelevenítésére, átadására

a turisztika területén épít is a rangra, s a védett értékek mentén képzelettel a jövő fejlesztéseit is.

– Településünk a Fertő-kultúrtáj szerves része, hiszen épített környezetünk, a legnagyobb magyar öröksége – elsősorban a Széchenyikastély, a hársfasor, a templom és a mauzóleum – nemcsak a régió, hanem az egész ország számára kiemelt jelentőségű – fogalmaz Csorba János, **NAGYCENK** új vezetője. – A világörökségi cím birtokosaként Nagycenknek lehetősége van ezen értékeit még szélesebb közönséggel megismertetni, pályázatok révén új forrásokat bevonni műemlékeink felújítására, a Fertő-táj Világörökség Egyesület révén pedig a világörökségi terület többi

mindez eszköze annak, hogy a csodás soproni táj egysége és szépsége megmaradjon. Sopron és vonzaskörzete ezernyi csodát rejt, kihagyhatatlan turisztikai célpontja hazánkban és a régióban – nyilatkozta dr. Fodor Tamás a világörökség tízéves születésnapja kapcsán.

A VILÁGÖRÖKSÉGI TÖRVÉNY

– Régotha előkészítés alatt állt már a világörökségi törvény, de az előző Parlament elé nem a helyszínekkel egyeztetett változat került. Így az Orbán-kabinet „tette helyre” és a Parlament idén májusban fogadta el a törvényt, ami legfelsőbb jogi szinten kezeli a világörökségek ügyét – nyilatkozta a Kócsagtollnak Ivanics Ferenc országgyűlési képviselő, a Fertő-táj Világörökség Magyar Tanácsa elnöke.

– A 187, világörökségi címmel büszkélkedő ország közül Magyarország ötödikként emelte a legmagasabb szintre a vonatkozó szabálygyűjteményt. Ausztriában például a tartományok kezelik a kérdést. Hazánk gazdag a világörökségek tekintetében is, mivel nyolc tájegységünk, illetve épületegyüttesünk volt eddig méltó erre a magas rangra. (A Fertő-táj mellett a tokaji történelmi borvidék, a pécsi ókeresztény sírkamrák, a hortobágyi puszta, a pannonhalmi főapátság, Aggtelek, Hollókő, valamint Budapesten a Duna-parti látkép, a budai várnegyed és az Andrássy út).

Fotó: Pellinger Ártilla

A LÁTOGATÓKÖZPONT NYITVA TARTÁSA:**Április–szeptember:**

H–P: 9.00–16.30

Szo: 10.00–17.00

Október:

H–P: 9.00–16.30

November–március:

Előzetes bejelentkezés-sel látogatható!

Az új ökoturisztikai programok évada

A tél is tartogat egy lelkes túrázó számára érdekes látnivalókat

A Fertő és a Hanság vidéke mindig más-más arcát mutatja az idelátogatóknak. E sokszínűség megismerésére vállalkozott ismét a Fertő–Hanság Nemzeti Park, amikor a nyolcadik turisztikai programajánlóját elkészítette. A korábbi egy-nyelvű programajánlót már harmadik alkalommal jelentették meg magyar és német nyelven.

A nemzeti park legnépszerűbb kiadványa részletes információval szolgál a látogatói programok mellett a környék szálláshelyeiről, tanösvényeiről, látogatóközpontjairól és egyéb zöld rendezvényeiről.

A látogatók legkedveltebb programjai – mint a kenutúra, hajnali madárles, kalandos túra a Hanságban – mellett új, a nemzeti parkot bemutató érdekes túravezetésekkel várják a

Fertő és a Hanság vidékére érkezőket. Az új programokat a természetvédelmi őrszolgálat őrrei vezetik. Az egyenruhájukról könnyen felismerhető természetvédelmi őrök nemcsak a nemzeti park védett területein vezetnek programot, hanem három tájvédelmi körzetben is.

ÍZELÍTŐ A NEMZETI PARK PROGRAMJAIBÓL**Szemtől szemben ragadozó madarainkkal**

Február 18-tól 10.00–11.30

TP: Sarród, Kócsagvár

Előadás éjjeli és nappali ragadozó madarainkról élő madárbemutatóval a Kócsagvárban.

Túravezető: Váczi Miklós őrszolgálat-vezető. Tel.: +36 30 39 66 965.

A túra minimum 6 fő részvételével indul. Részvételi díj: 1000 Ft/fő. Családok 14 év alatti gyermekei részére ingyenes!

Fotózzuk együtt a Szárhalmi-erdő vadvirágait

Május 19. Szo. 10.00–12.00

TP: Tómalom-fürdő bejárata, parkoló

Előzetes jelentkezés szükséges a túravezetőnél, május 18. péntek 14 óráig.

Túravezető: Udvardy Ferenc területőr. Tel.: +36 30 699 29 58.

A túra minimum 6 fő részvételével indul. A részvétel térítésmentes!

A természet gyógyereje

Június 19. K. 9.00–12.00

TP: Látogatóközpont, Fertőújlak

Nézzünk végig a lábunk előtt heverő virágszőnyegen, semmi sem nő csak úgy, mindennek megvan a maga helye és feladata a természetben. De vajon mi is?

Részvételi díj: 1000 Ft/fő. Családok 14 év alatti gyermekei részére térítésmentes.

Fényes lepkék tánca

Július 9. H. 21.30–23.00

TP: Hegykő, templom

A mesterséges fény (fénycsapda) vonzza az éjjeli lepké fajokat. Szín- és formagazdagságuk érdekes, fotózásra készíti az embert.

A program meghatározott résztvevőszámmal indul. Részvételi díj: 1500 Ft/fő, de minimum 8000 Ft/túra. Családok 10 év alatti gyermekei részére 700 Ft/fő.

Vérfűboglárkák – a makrofotózás rejtelmei

Július 25. Sz. 10.00–12.00

TP: Hidegség, buszmegálló A láprétek virágzó vérfüvein pihenő boglárkalepkék életét kaphatjuk lencsevégre.

Részvevőszám maximum 12 fő. Részvételi díj: 1500 Ft/fő, de minimum 8000 Ft/túra. Családok 10 év alatti gyermekei részére 700 Ft/fő. Szeles, esős idő esetén a túra időpontja: július 26. vagy 27.

ÍZELÍTŐ A TÁJVÉDELMI KÖRZETEK PROGRAMJAIBÓL**Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet****Nyílt túra a pannonhalmi természetvédelmi bemutató útvonalon**

Április 14. Szo. 10.00–12.00

TP: Pannonhalma, piactér és a Mélyhorog kereszteződésénél (Szamár utca).

Előzetes jelentkezés szükséges a túravezetőnél április 13., péntek 14-ig.

Túravezető: Peimli Piroška tájegységvezető. Tel.: +36 30 377 54 90.

A túra minimum 6 fő részvételével indul. A részvétel térítésmentes!

Soproni Tájvéd. Körzet**Madárhangos túra a Soproni-hegyvidéken**

Április 28. Szo. 7.00–10.00

TP: Sopron, Csik Ferenc uszoda parkolója. GPS: 47°41'30.60 N / 16°50'24.82 E

Előzetes jelentkezés szükséges a túravezetőnél, április 27., péntek 14 óráig.

Túravezető: Mogyorósi Sándor örkerület-vezető. Tel.: +36 30 39 66 964.

A túra minimum 6 fő részvételével indul. A részvétel térítésmentes!

Szigetközi Tájvédelmi Körzet**Szigetköz – az ártér élővilága, madárhangfelismerés**

Május 26. Szo. 10.00–12.00

Találkozási pont: Győr-Bácsa, Kosztolányi utca és a Szitásdomb utca kereszteződésénél található tanösvény pihenőpont

Előzetes jelentkezés szükséges a túravezetőnél, május 25., péntek 14 óráig.

Túravezető: Horváth Gyula területfelügyelő. Tel.: +36 30 377 54 92.

A túra minimum 6 fő részvételével indul. A részvétel térítésmentes!

Állandó rendezvények a Fertő-parton

FEBRUÁR**•Fertőszéplaki téltemetés**

A fertőszéplaki művelődési házban tartanak évről évre téltemető játékokat a mókát és vidámságot kedvelőknek.

•Vasútmodellkiállítás, Sopron

Terepasztalok, Lego város, Legokincskereső, Playmobil vasút, favonatok a legkisebbeknek, Thomas vasút, modellszerviz, szaktanácsadás,

modellek és kiegészítők vására.

MÁRCIUS**•Soproni Ízutazás**

Falusi ízek vendégségben: a dödölléttől a paprikás peregig. A programban vásári forgatag, kóstolók, kiállítások, előadások, versenyek szerepelnek.

MÁJUS**•Bodzavirágfesztivál, Fertőboz**

Bodzából készült ételek kóstolása, vásári forgatag, népi mestersegek, borkóstolás, vásári attrakciók, kiállítók, bodzabál.

•Soproni Borünnep**JÚNIUS****•Pünkösdi fesztivál és Szentmiklósi napok, Fertőszentmiklós**

Régi Zenei Napok Sopronban, a Liszt-központban

•Múzeumok éjszakája és ribizlifesztivál, Fertőd

Ribizliszörp-kóstolás és ribizlis sütemények, szörpök, lekvárok vására a Fertődért Egyesület szervezésében.

•Bulfest - Balkán Fesztivál, Fertőd**•VOLT Fesztivál, Sopron**

A Lövér kemping és a város évről évre világsztárok koncertjeitől hangos.

JÚLIUS**•Hidegségi stanglifesztivál**

Zenei programok és stangli minden mennyiségben.

•Tízforrás fesztivál, Hegykő

Fertő-party zenei fesztivál, fertőrákosi vízi telep

•Nemzetközi ikerfesztivál, Ágfalva**•Fertő tavi vitorlásverseny****AUGUSZTUS****•Sás-gyéknény fesztivál, Sarród**

Kézműves kirakodóvásár (gyékény-, szalma-, csuhé-, fűz-, sásfeldolgozók jelennek meg)

•Hegykői vigasságok**•Nagycenki művészeti napok****•Balfi szüreti napok**

Kézműves kirakodóvásár, felvonulás és kulturális programok

SEPTEMBER**•Ágfalvi futófesztivál****•Soproni Kékfrankos Szakácskirály-választás és utcafesztivál****•Nagycenki szüreti napok****•Országos sajtverseny, sajtünnep és sajt vásár****OKTÓBER****•Ágfalvi gesztenyefesztivál****•Fertőszéplaki tökfesztivál**

A vidám programok mellett különböző tökből készült ételek várják a látogatókat

NOVEMBER**•Nagycenki hársfafesztivál****DECEMBER****•Adventi játszózás, adventi gyertyagyújtás, Kapuvár**

Fotó: Magasi

Fertő-táj szépsége: Művészeket megihlető környezet

Egy ilyen festőművész és rajztanár volt a sarródi Ferenczi József (1921–1993), aki tanítónő feleségével – Honyák Katalinnal – 1992-ben megalapította és elindította a sarródi alkotó művésztabort. A fő feladatokat is meghatározta: megőrizni a táj még érintetlen varázsát, a Fertő-part még megmaradt építészeti remekeit, az itt élők ősidők óta folytatott háziipari munkáját, az eszközöket, az életmódot, a hansági hangulatot, az Esterházy-kastélyt és környezetét, a fertőszéplaki dombot ölelő házsorokat, de mindenekelőtt a Sarród község történetéhez, történelméhez kapcsolódó emlékeket. Nagyon fontosnak tartotta az amatőr és képzett művészek közötti közlekedést, ezért országosan ismert alkotókat is meghívott konzultációra. Festőtáborra egy kedves hangulatú, kellemes hét közös eltöltését jelenti kollégák, művésztársak és művészpallanták között. Feladatul szabta a tehetségek gondozását, azonos érdeklődésű nemzedékek találkozását, közös munkával

A Fertő-táj szépsége mindig is festők ecsetjére való volt – óhatatlanul is adott az ihlet, hogy a művészek megörökítsék azokat a villódzó fényben, életörömben, derűben gazdag pillanatokot, amelyek megragadják az ember lelkét.

egybekötte. Ferenczi József halála után özvegye, majd lánya, Rujavecné Ferenczi Katalin szervezésében zajlik az évenkénti Ferenczi József Nemzetközi Alkotó- és Művésztabort: Ferenczi József szellemében, valamint a soproni festőművész-művésztanár Fejér Zoltán szakmai vezetésével.

A Fertő-táj másik meghatározó festőművésze, a balfi

Wosinski Kázmér (1895–1967) emlékére négy évvel ezelőtt hozta létre a balfi József Attila Művelődési Ház vezetése és a Balf Alapítvány a Wosinski Képzőművészeti Tábor.

– A fő cél Balf és Wosinski Kázmér nevének a közönség körében mind ismertebbé tétele – mondta Huszár László a művelődési ház részéről. – Noha a szakma jól ismeri a

A balfi Wosinski-táborban gyermekszekciót is létrehoztak, ahol a művészi gondolkodásmód fomálására törekszenek

A sarródi Ferenczi József Nemzetközi Alkotó- és Művésztaborból évről évre sokan visszajárnak, hogy a Fertő-táj szépségeit megörökítsék

művészt, a művészetet szerető nagyközönség körében még nem foglalta el a tehetsége szerinti helyet. A közvetlen előzmény pedig az a jó néhány kiállítás volt, aminek művelődési házunk a tábor létrejötté előtt helyet adott, ennek révén sikerült kitűnő kapcsolatokat kialakítani helyi, külföldi és az ország más tájain élő művészekkel. Ők jelentik a tábor „törzsgárdáját” a kezdetektől napjainkig, sőt, év közben is alkotnak, mint a ház képzőművészke.

A tábor szakmai munkáját három kitűnő művész irányítja évről évre: prof. Szepes Gyula, a frankfurti Képzőművészeti Főiskola tanára, aki minden évben erre az időre érkezik Balfra, Fejér Zoltán, a közismert, kiváló festőművész Sopronból és Szepes Péter festőművész, az Alpok Kör tiszteletbeli elnöke. Maguk között megosztják a munkát és igyekeznek minél többet, több elméleti és gyakorlati tudást nyújtani a táborlakóknak tehetségük

kibontakoztatásához, vagy éppen már meglévő tudásuk elmélyítéséhez. A kezdetektől, a vonalas ábrázolástól a színelméleten keresztül mára eljutottak a térformákig. A tematika az ötödik évben, 2012-ben a kőfaragással és néhány sajátos festészeti technika megismerésével lezárul, de természetesen a Wosinski-tábor reményeik szerint még nagyon sokáig, egy új képzési terv keretében fogadja majd az alkotni és tanulni vágyókat.

Oszták–magyar kétoldalú programok

Európai uniós támogatással, oszták–magyar összefogással népszerűsítik továbbra is a Fertő-tó és a Hanság vidékének természetvédelmét.

A FERTŐ-NEU-NAT program célja, hogy erősítsék a két nemzeti park térségében élőkben a környezet és a természet védelmének fontosságát. Az összesen 836 ezer eurós, négy éven át tartó projekt résztvevői a Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, az oszták Nationalpark Neusiedler See – Seewinkel és a WWF-Austria. Az uniós támogatás meghaladja az 546 ezer eurót, amelyet az oszták és magyar nemzeti önrész, illetve a pályázatot nyert három intézmény önrésze egészíti ki.

Oszták és magyar diákoknak közös nemzeti parki környezeti nevelési programokat dolgoztak ki és szerveznek meg. Közös újságot jelentetnek meg évente egyszer 40 ezer példányban magyarul, 20 ezer példányban németül (ez a Kócsagtoll). Közös kiállítás is megvalósult a projektnek

köszönhetően, ezek egyike a vizek és vizes élőhelyek élővilágának bemutatását szolgálja, kettőszövevényként a fertőújlaki Csapody István Természetiskola és Látogatóközpontban, illetve Illmitzen az információs központban. Közös nemzeti parki ökoturisztikai rendszert alakítottak ki közös marketinggel. Így ugyancsak együtt készülnek az ökoturisztikai programajánlók is, amelyekből már a jövő évi is az érdeklődők rendelkezésére áll. Több kiadvány is megjelent, jövő ősze pedig egy igazán komoly munka kerül a nyomdába: a közös nemzeti park monográfiája, természetesen két nyelven.

Korszerűsített csónak-kikötő és vízi kilátó

Bilaterális, azaz kétoldalú program a PaNaNet-projekt is. A szó a Pannonian Nature Network angol kifejezésből született és a panonon védelmi körzetek társulását tűzte ki céljává. A program legújabb eredménye – tudtuk meg Fersch Attilától, a Fertő–Hanság Nemzeti Park igazgatóhelyettesétől – a kenus programok induló bázisának, azaz a csárdakapui csónakháznak a felújítása. Korszerűsítették a kikötőt,

továbbá egy régi, a vízben álló határőrlesterből izgalmas és szépséges látványt nyújtó vízi kilátót varázsoltak. A nyugat-pannoniai védett területek botanikai és madártani értékeit bemutató kiadványok két nyelven elkészültek a projekt keretében.

Megújuló energia

Az ESPAN-projekt ugyancsak oszták–magyar, határon átnyúló program a Magyar Tudományos Akadémia és a kismartoni székhelyű Technologieoffensive Burgenland közreműködésével. A projekt több partnere közül az egyik Sarród önkormányzata. Így Sarród településen a megújuló energia – elsősorban a biomassa – felhasználásának lehetőségeire tanulmánytervek készülnek a projekt keretében.

Fertő–Hanság mobilprogram

Az Ausztria–Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében nyert 2.327.500 eurós támogatást Kapuvár önkormányzata. A projekt a burgenlandi Fertőzug és a Hanság–Rábaköz turisztikai fejlesztését célozza oly módon, hogy a két társtérség elérhetőségét és összekötését valósítja

meg. A projekt eredményeként Kapuvár és a Rábaköz az észak–déli kerékpáros közlekedés szerves részévé válik. Mindezt a Hansági-főcsatornán megépítendő új kerékpáros- és gyalogoshíd is elősegíti majd. A tervek szerint a híd báró Berg Gusztávról kapja majd a nevét.

A projekt vezető partnere Burgenland tartomány, a magyar oldalt Kapuvár képviseli, stratégiai partner a GYSEV Raaberbahn és a Fertő–Hanság Nemzeti Park.

Huflesz Mihály, a projektmenedzserként végző Limes Kft. ügyvezetője elmondta, nagyrészt lezajlottak a közbeszerzési eljárások, már a szerződéseket kötik és tavasszal indulhat a kivitelezés. Ha minden jól megy, ősszel elkészül a kerékpáros-gyalogos híd a Hansági-főcsatorna felett, a négy kerékpáros pihenő, öt kilométer aszfaltos kerékpárút, nyolc kilométer murvás kerékpárút, 2,5 kilométer murvás mezőgazdasági út, több mint hat kilométer hosszan kerékpáros táblák kihelyezése a meglévő útszakaszon, valamint 8,5 kilométeren a táblák felülvizsgálata.

A fejlesztés eredményeként a térség kerékpárhálózata

Berg Gusztáv híd: Kapuvár és a Rábaköz az észak–déli kerékpáros közlekedés szerves részévé válik

nagymértékben bővül, megvalósul az átjárhatóság a környező régiókba, ami elősegíti az aktív és az ökoturizmus fellendülését. A beruházás eredményeként egységes hálózattá szerveződik a határtérség.

– Ez most Magyarország legnagyobb kerékpáros projektje – hangsúlyozta Huflesz Mihály, aki szerint a Rábaköz elveszti izoláltságát, mert végre bekapcsolódhat a fejlett kerékpárút-hálózatokba.

Mária-zarándoklat a Kárpát-medencében

A Mária-zarándoklat a Kárpát-medence kegyhelyeit köti össze hálózatszerűen. Csíksomlyó (Erdély) és Máriacell (Ausztria) között építették ki a fő útvonalat, de emellett kisebb mellékágakon látogathatják a hívek a Mária-nak szentelt helyeket.

– A szervezők nem titkolt szándéka és üzenete, hogy nem kell nekünk Spanyolországig menni, ha elmélyülésre, zárandoklatra, különleges élményre vágyunk – mondja Taschner Tamás, a Fertő-táj Világörökség Egyesület titkára. A térséget érintő Mária-zarándokút Sarród, Fertőd, Fertőszéplak, Hegykő útvonalon végighalad a Fertő-parton, Hidegségnél kétféle ágazik, az egyik lehetséges útvonal Nagycenket és Kópházát érinti, a másik Balfra és Sopronba megy. A két út a Soproni-hegységben, az Urak asztalánál egyesül és halad tovább Burgenlandba. A magyar-oszták határon átnyúló program eredményeként több helyen találkozhatunk már a kihelyezett, igényes kivitelű táblákkal is.

Reischl Gábor: Fontos feladat az oktatás és az ökoturizmus

Pályázati forrásokból fejlesztik a nemzeti parkot

Dr. Kárpáti László korábbi direktor nyugdíjazásával egy időben, Reischl Gábor személyében új igazgatót neveztek ki a Fertő–Hanság Nemzeti Park élére, csaknem egy éve.

– *Jelenleg melyek a legfontosabb teendői a nemzeti parknak?* – kérdeztük Reischl Gábortól.

– Napjainkban több mint tíz pályázat megvalósítása zajlik felügyeletünk alatt. A nagyobbak közül ilyen például az Osl-Hany elárasztással megvalósuló vizesélőhely-rekonstrukciója, amely már a műszaki átadás stádiumában áll. A legjelentősebb értékű – egymilliárd forintos – nyertes pályázatunkat az ÉDUKÖVÍZIG-gel együtt valósítjuk meg. Célunk, hogy a Fertő tó csatorna-rendszerének visszaállítással, illetve felújításával a tó áramlási viszonyait optimalizáljuk, ezzel együtt a tó nádasának vízellátását javítsuk. A Lászlómajor beruházásai is jól haladnak. Ugyanakkor a zajló projektek nagy odafigyelést kívánnak, hiszen ezek a pályázatok nagyrészt utófinanszírozásúak. Ezek mellett a „mezőgazdasági infrastruktúra fejlesztése” témájában adtunk be egy pályázatot. Pályázati lehetőséget keresünk a meglévő épületeink fűtés korszerűsítésére. Jó lenne, ha a területeinken keletkező biomasza – például nádtörmelék

Hazai és uniós pályázati forrásokból fejlesztik a Fertő–Hanság Nemzeti Parkot. Jelenleg több mint tíz projekt valósul meg, egymilliárd forintos a legnagyobb értékű.

– hasznosulhatna a modern fűtési technológia által.

– *Kormányhatározat szól a líkócsi gyakorlótéren megépülő Audi-gyárrészleg területén szükséges természetvédelmi munkákról.*

– Valóban, a nemzeti park feladata, hogy kármérséklő tevékenységgel mentsük az ottani természeti értékeket. Az ott élő védett növényeket – például a tavaszi héricszet és a csajkavirágot – áttelepítjük, s ugyancsak mentőterv készült az ott található hullók, kételtűek és más állatfajok megmentésére. A hároméves munkát idén már elkezdtük.

– *Igazgatása alatt milyen változások történtek a nemzeti park életében?*

– Túl vagyunk a belső szervezeti ésszerűsítésen. Kialakítottunk egy természetvédelmi vagyongazdálkodási osztályt, amelynek feladata a vagyongazdálkodás koordinálása. A jövőben is nagy szerepet szánunk az ökoturizmusnak. Úgy érezzük, a nemzeti park elismertsége országosan és nemzetközileg is erősödik. A kerékpár- és kenutúráink is igen népszerűek. Ezen túlmenően

kiemelt feladatnak tekintjük a természetvédelmi oktatást és nevelést, az új generációk tudatformálását. Számukra – és más csoportoknak is – a jövőben is szervezünk bentlakásos táborokat Fertő-újlakon, a Hanságban és a Szigetközben. A nemzeti park életében az egyik legfontosabb szempont a biogazdálkodás. Mintegy 3300 hektáron legeltetünk és kaszálunk, így biztosítva állataink számára a biogazdálkodással előállított takarmányt. Ezenfelül vad- és erdőgazdálkodást is folytatunk. A Fertő tó halászata is a mi felügyeletünk alá tartozik. A nemzeti park él lehetőségeivel, s nemcsak természeti értékeket őriz, hanem kulináris értékeket hoz létre. Sopronban, az Előkapu utcai Nemzeti parkok boltjában például bivalyhúsból és szürke marhából készített szalámi-kból és más finomságokból válogathatnak az inyenec, így ünnepek előtt is.

– *Milyen a nemzeti park kapcsolata a környék falvaival?*

– Kinevezésem után ellátogattam néhány nemzeti parki településre, s egy-egy

önkormányzati ülésen részletesen is kifejtettem a nemzeti parkban zajló munkát. Úgy érzem, sikerült jó párbeszédet kialakítani az

önkormányzatokkal. Az osztórák oldal nemzeti parkjával is kiváló az együttműködésünk. Most vezetjük be a közösen

használandó logókat: a két ország nemzeti színeit ötvöző (piros-fehér-piros-fehér-zöld) vadlúdfejeket. Céljaink

NÉVJEGY

Reischl Gábor 1963-ban született Sopronban. Az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karán diplomázott 1988-ban. 2000-ben Gödöllőn vadgazdálkodási, 2003-ban Debrecenben halászati szakmérnöki képesítést szerzett. 1991-től dolgozik a Fertő–Hanság Nemzeti Parkban. Először idegenforgalmi felügyelőként, majd természetvédelmi őrszolgálati osztályvezetőként, ezt követően 2002–2008-ig igazgatóhelyettesként tevékenykedett. 2011 elején igazgatóvá nevezték ki, előtte a nemzeti park erdészeti, vadászati és halászati osztályát vezette. Nős, egy gyermek édesapja.

Fotó: Magasi

Erdei iskola és nyári táborok a védett területeken

Lovas, kézműves programok, kenu-túra – minden korosztály számára érdekes nyári táborokat és erdei iskolai programokat kínál a Fertő–Hanság Nemzeti Park természetvédelmi oktatási és ökoturisztikai osztálya.

– Munkánk során e tevékenység keretén belül már több helyszínen is biztosítani tudjuk akár óvodai, akár iskolai csoportok számára a tartalmas megfigyeléseken, vizsgálatokon, terepi gyakorlatokon keresztül a bennünket körülvevő természeti környezetnek a megismerését – mondta el Goda István, a természetvédelmi oktatási és ökoturisztikai osztály vezetője. – Programjaink restre szabottak, az adott korosztály tudás- és

Az erdei iskolai modulok alsó és felső tagozatos tanulók számára kínálnak számtalan lehetőséget a táj természeti, földrajzi, kultúrtörténeti ismereteinek elsajátításához

érdeklődési szintjének megfelelően igyekszünk a foglalkozásokat összeállítani.

– Az erdei iskolai foglalkozásokra elsősorban a megyéből érkeznek diákok, de sok tanuló jön távolabbi oktatási intézményekből is. Minősített erdei iskolai moduljaink alsó és felső tagozatos tanulók számára kínálnak szinte

kimeríthetetlen lehetőséget a táj természeti, földrajzi, kultúrtörténeti ismereteinek elsajátításához.

– A fertőújlaki Csapody István Természetiskolában 2006 óta minden nyáron természetvédelmi táborokat tartunk – folytatta az osztályvezető. – A nyári bentlakásos tábor programjai

közé tartozik a szikes tavak közelsége miatt kihagyhatatlan madarászat, ürgevédelem, vagy a pusztával és a régi magyar háziállatokkal foglalkozó programok. A természet mellett nagy hangsúlyt kap a népi kultúra megismertetése is a sarródi és fertőszéplaki tájházak kiállításainak segítségével.

Mindezeket színesítik a lovas és kézműves programok, valamint a feledhetetlen kenu-túra. A táborokat a 9–14 éves korosztály számára szervezzük.

A lipóti természetvédelmi őrházban 2001-ben indult szigetközi természetvédő tábor 10 éves kortól fogadja a természet titkairól érdeklődő diákokat. A programok között szerepel madárgyűjtés, terepen végzett vizsgálatokkal egybekötött kenu-túra, távcsöves megfigyelések, mikroszkópos vizsgálatok és előadások.

– A nemzeti park területén működő természetvédelmi táborok közül az 1977-től Fehértón, a fehér-tavi madárvártánál indított ornitológiai és természetvédelmi kutatótábor a „rangidős”. A táborba a 10–15 év közötti korosztályból várjuk a résztvevőket. A programokat madárgyűjtési bemutató, távcsöves madármegfigyelés,

rovartani megfigyelések, mikroszkóvizsgálás, botanikai megfigyelések, lovaglás és természetismereti előadások színesítik.

– A 2011. évi összesítések alapján elmondható, hogy mintegy 400 diák vett részt erdei iskolai programjainkon és közel 100 fő volt a nyári táborainkban részt vevő diákok száma. Az erdei iskola és a nyári táborok mindig megújuló gazdag kínálata, a sok-sok hasznos ismeret és talán a jó társasággal párosuló jó hangulat az oka annak, hogy az igazgatóságunk által meghirdetett programokon jelentős számú a visszatérő vendég. Nekik ugyanúgy örülünk természetesen, mint az új résztvevőknek. Reméljük, a nálunk eltöltött idő alatt szerzett élmények és tapasztalatok továbbviszik tevékenységünk jó hírét, és másokat is arra ösztönöznek, hogy ellátogassanak hozzánk – mondta végzetül Goda István.